FORUM

6-1959





voor wie er *altijd* warmpjes bij wil zitten

ook in de keuken, het studeervertrek, de spreekkamer, in slaap-, zit- of kinderkamer. Juist daar, waar de „tijdelijke verwarming" dikwijls een probleem vormt, geeft de Drugasar zonder dat het moeite kost in een minimum van tijd, precies wanneer het nodig is, alle warmte die Uw cliënten wensen.

DRU



model GW

Bovendien: de Drugasar is absoluut veilig. Nooit kunnen gas- of verbrandingsprodukten in de kamer komen, nooit wordt de mantel zo warm, dat men zich daaraan zou kunnen branden. De Drugasar is zuinig door een bijzonder hoog nuttig effect. Daarbij is gas juist voor periodieke verwarming economisch, vooral bij gebruik van een automatische temperatuurregelaar.

De Drugasar heeft geen schoorsteen nodig: toevoer van lucht en afvoer van verbrandingsgassen via een roostertje in de buitenmuur. Bij opstelling onder een raam, de meest ideale warme-lucht-circulatie.

Geen ketel, geen ruimteverlies, geen schoorsteen, geen extra bouwkosten.

Wel gemakkelijke plaatsing
Wel tijdelijke verwarming
Wel nauwkeurig regelbaar

U wilt er meer van weten? De reclame-afdeling van DRU te Ulft (dit adres is voldoende) stuurt U gaarne nadere inlichtingen over deze perfecte moderne gasradiator.

DRUGASAR

voor gauw nèt zoveel warmte als er even of langdurig nodig is.

English summary

Introduction

This number has been compiled by a working committee from the "Nieuw Beelden" league and is dedicated to the quest for mutual unity between the arts and between the latter and everyday life. The complex forms in which modern life expresses itself require an extension of the scope of art. By way of experiments the "Nieuw Beelden" league wants to attain an integration of the hitherto isolated forms of art such as sculpture, painting, architecture, ballet, poetry etc.

H. Hartsuyker

page 175

It is possible to realize the convergence of plastic art and architecture firstly by co-operation, secondly by synthesis and thirdly by integration. An identical spiritual background of the artists is essential. In architecture the relations between man and space and between man and man are of primary importance, the functional element determines the form. In plastic art the relation between man and work of art ranks first, here the emotional element is determining. Both expressions will have to grow towards each other.

J. B. Bakema

page 176

Too often people have wanted to explain life intellectually in a one-sided way. The starting-point of the artist, however, is his feeling for life in all its entirety. Co-operation with other artists will often be accidental, sometimes decisive, but agreements in this matter cannot be made.

Juul Neumann

page 176

Synthesis between architect and plastic artist can be reached in practice. Perhaps, after many failures, this can lead to integration.

H. Bekman

page 176

Synthesis is the ideal solution. Integration demands a totally different attitude of the architect. This will encounter difficulties.

Jaap Wagemaker

page 176

Integration exists but has not been realized yet. One must not look for it but come across it.

Aldo van Eyck

page 176

Co-operation is possible and perhaps desirable. Synthesis and integration are certainly not desirable. Integration means impotence.

Hans Postma

page 177

Total fusion of expressions of art seems impossible. Perhaps integration is possible with such differentiated artists as Le Corbusier, Chaplin, Cocteau.

Eugène A. M. Brands

page 177

Real integration between restricted and liberal arts is absolutely impossible in theory as well as in practice.

Constant

page 177

Social structure and artistic creativeness will have to change completely before integration is possible, as they have drifted apart. The situationists set

Résumé français

Introduction

Le présent numéro a été concipié par un équipe de travail de la "Liga Nieuw Beelden" et est dédié aux efforts d'une interrelation des arts et de l'intégration de ceux-ci à la vie quotidienne. Les modes d'expression complexes de la vie moderne exigent l'élargement du domaine de l'action artisanale. C'est la Liga Nieuw Beelden qui veut intégrer, par l'expériment, l'une dans l'autre, les expressions artistiques isolées jusqu'à présent, comme la sculpture, la peinture, l'architecture, le ballet, la poésie, etc.

H. Hartsuyker

page 175

La coïncidence de l'art plastique avec l'architecture peut être réalisée par: 1. collaboration, 2. synthèse, 3. intégration. Un fond spirituel commun des artisans soit nécessaire. Dans l'architecture, les relations homme — espace et homme — homme sont primaires, l'élément fonctionnel détermine la forme. Dans l'art plastique c'est la relation homme-objet d'art qui est de première ordre, ici l'élément émotionnel est déterminant.

J. B. Bakema

page 176

Trop souvent on a cherché à expliquer la vie exclusivement par le raisonnement. Cependant, l'artisan travaille d'une sensibilité de la vie totale. La collaboration avec d'autres artisans peut être accidentelle, parfois décisive, mais sur ce point il est impossible de s'accorder toujours.

Juul Neumann

page 176

On pourra obtenir, en travaillant, la synthèse architecte — artisan. Cela se peut aboutir, après beaucoup d'échecs, à l'intégration.

H. Bekman

page 176

La synthèse est une solution idéale. L'intégration exige une tout autre attitude de l'architecte. Cela comportera des difficultés.

Jaap Wagemaker

page 176

L'intégration existe, bien que pas encore réalisée. Il ne faut pas chercher, mais trouver.

Aldo van Eyck

page 176

La collaboration est possible et peut-être désirable. Synthèse et intégration ne sont certainement pas à désirer. L'intégration, c'est l'impotence.

Hans Postma

page 177

La fusion totale des expressions artistiques semble impossible. L'intégration est peut-être possible chez les artisans différentiés, comme Le Corbusier, Chaplin, Cocteau.

Eugène A. M. Brands

page 177

L'intégration réelle entre les arts libres et non libres est, théoriquement et pratiquement, absolument impossible.

Constant

page 177

Il faut qu'une modification totale de la structure sociale et de la créativité artistique précède l'intégration, parce que celles-ci se sont écartées l'une de l'autre.

Zusammenfassung

Einleitung

Der Inhalt dieses Heftes wurde von einer Arbeitsgruppe der Liga Nieuw Beelden zusammengestellt. Die Bestrebungen der Liga, die Künste zusammenzuschliessen und mit dem täglichen Leben zu verbinden, werden in diesem Heft behandelt.
Die komplexen Erscheinungsformen des Gegenwärtigen Lebens fordern eine Vergrösserung des Wirkungsfeldes der Kunst. Die Liga Nieuw Beelden will auf dem Wege über Experimente, eine Integration der bis jetzt isoliert auftretenden Kunstäusserungen, soals Plastik, Malerei, Architektur, Ballet, Poesie u.s.w.

H. Hartsuyker

Seite 175

Eine Vereinigung von bildender Kunst und Architektur kann verwirklicht werden durch 1. Zusammenarbeit, 2. Synthese, 3. Integration. Erforderlich ist eine gemeinschaftliche geistliche Einstellung der Künstler. Das Verhältnis Mensch — Raum und Mensch — Mensch kommt bei der Architektur an 1. Stelle, das funktionelle Element bestimmt die Form. Bei der bildenden Kunst steht das Verhältnis Mensch — Kunstwerk an 1. Stelle, hier bestimmt das emotionelle Element. Beide Ausserungen müssen einen gemeinschaftlichen Weg finden.

J. B. Bakema

Seite 176

Eine einseitige, intellektuelle Erklärung des Lebens wurde schon zu oft gegeben. Der Künstler schöpft aus dem totalen Leben, Zusammenarbeit mit andern Künstlern wird oft zufällig entstehen, ist oft entscheidend, Verabredungen auf diesem Gebiet aber kann man nicht treffen.

Juul Neumann

Seite 176

Synthese von Architekt und bildendem Künstler wird durch Arbeit zu erreichen sein. Dies könnte vielleicht, auf dem Wege über Misserfolge, zu Integration leiten.

H. Bekman

Seite 176

Synthese ist die ideale Lösung. Integration fordert vom Architekten eine völlig andere Einstellung. Das wird auf Schwierigkeiten stossen.

Jaap Wagemaker

Seite 176

Integration besteht, wurde aber noch nicht verwirklich. Man muss nicht suchen, sondern finden.

Aldo van Eyck

Seite 176

Zusammenarbeit ist möglich und vielleicht erwünscht. Synthese und Integration sind bestimmt nicht erwünscht. Integration ist Impotenz.

Hans Postma

Seite 177

Völlige Verschmelzung der Kunstäusserungen scheint unmöglich. Integration ist vielleicht bei differenzierten Künstlern wie Le Corbusier, Chaplin, Cocteau möglich.

Eugène A. M. Brands

Seite 177

Tatsächliche Integration der gebundenen und freien Künste ist theoretisch und praktisch absolut unmöglich.

Constant

Seite 177

Vor der Integration wird eine totale Veränderung der gesellschaftlichen Struktur und der künstlerischen Schöpfungskraft stattfinden müssen, da diese sich weit voneinander entfernt haben.

against this the idea of unitary urbanism: collective creation comprising all aspects of life.

Les situationnalistes y opposent l'idée d'un urbanisme-unitair: la création collective d'un caractère embrassant tous les aspects de la vie.

Demgegenüber stellen die Situationisten den unitären Urbanismus: kollektive Gestaltung aller Lebensaspekte.

Definitions:
Co-operation: relation between autonomous objects of art.
Synthesis: individual arts intertwined into one piece of work, individual signature remains possible.
Integration: annulment of individual arts.

Unitary urbanism is the only way to overcome the present-day crisis in which the arts have shrunk to individual or purely utilary expressions. Integration is a condition to this end, but unitary urbanism means more than integration, it is an extension of the idea of town-planning into a universal art of a completely new type, it is the collective expression of a new society, inspired by ever-changing life.
(Constant on page 184).

Définitions:
Collaboration: interrelation des objets d'art autonomes. (page 178).
Synthèse: des arts individuels constituant un seul chef-d'oeuvre, quoique la signature individuelle reste possible. (page 180).
Intégration: Suppression des arts individuels. (page 182).

L'urbanisme-unitair est la seule possible façon de d'extraire de la crise actuelle, où les arts se sont rabougris à des expressions individuelles ou seulement utilaires. Condition est l'intégration, mais l'urbanisme-unitair est plus que simplement intégration, c'est l'extension de l'idée "urbanisme" vers un art universel d'un type tout neuf, c'est l'expression collective d'une société nouvelle, inspirée par la vie toujours se modifiant.
(Constant sur page 184).

Definition:
Zusammenarbeit: Zusammenhang zwischen autonomen Kunstwerken. (Seite 178).
Synthese: individuelle Künste in einem Werkstück miteinander verbunden, eigene Signatur bleibt möglich. (Seite 180).
Integration: Verschwinden der individuellen Künste. (Seite 182).

Der unitäre Urbanismus ist das einzige Mittel um der heutigen kulturellen Krise, in der die Künste zu individuellen oder rein utilitären Ausserungen zusammengeschrumpft sind, Einhalt zu gebieten. Bedingung hierzu ist die Integration, aber der unitäre Urbanismus ist mehr als Integration; durch ihm wird der Begriff Städtebau erweitert zu einer universellen Kunst gänzlich neuer Art, es ist der kollektive Ausdruck einer neuen Gemeinschaft vom stets wechselnden Leben inspiriert.
(Constant auf Seite 184).

"Nieuw Beelden" league

page 189

The "Nieuw Beelden" league, founded in 1954, wants to try to bring the individually working artists into close contact with each other and to promote creativeness by means of co-operation.
In 1954—55 a series of meetings was organized. Their main purpose was the study of the relation between architecture and plastic art. An instructive and demonstrative exhibition, in which 50 artists participated, resulted from this.
In 1955—56 there were also discussion nights and meetings, the subjects were, among others, town-planning, both from an artistic and from an architectural point of view, and work of the members. There were exhibitions in several towns.
In its third year the league proceeded in the same way. Among the subjects under discussion were the decoration of towns, electronic and concrete music, landscape gardening, Paul Klee and the pedagogics of art.
In 1957—58 various important exhibitions were visited, for instance the Expo, the Le Corbusier exhibition and the Rietveld exhibition.
By way of a memorandum the attention of the Dutch parliament was directed towards the trends of the avant-garde. This also happened on radio and television.
In 1958—59 a large exhibition was dedicated to "Colour" and its application in all sorts of fields, combined with a great number of lectures. An exchange of views between industrialists and designers took place, and so did the annual exhibitions of members.
A great exhibition dedicated to modern experimental sculpture, which will visit several European cities, is being prepared.

Liga Nieuw Beelden

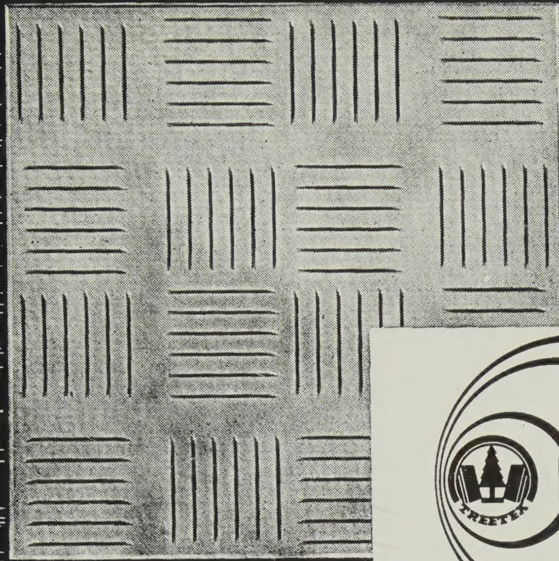
page 189

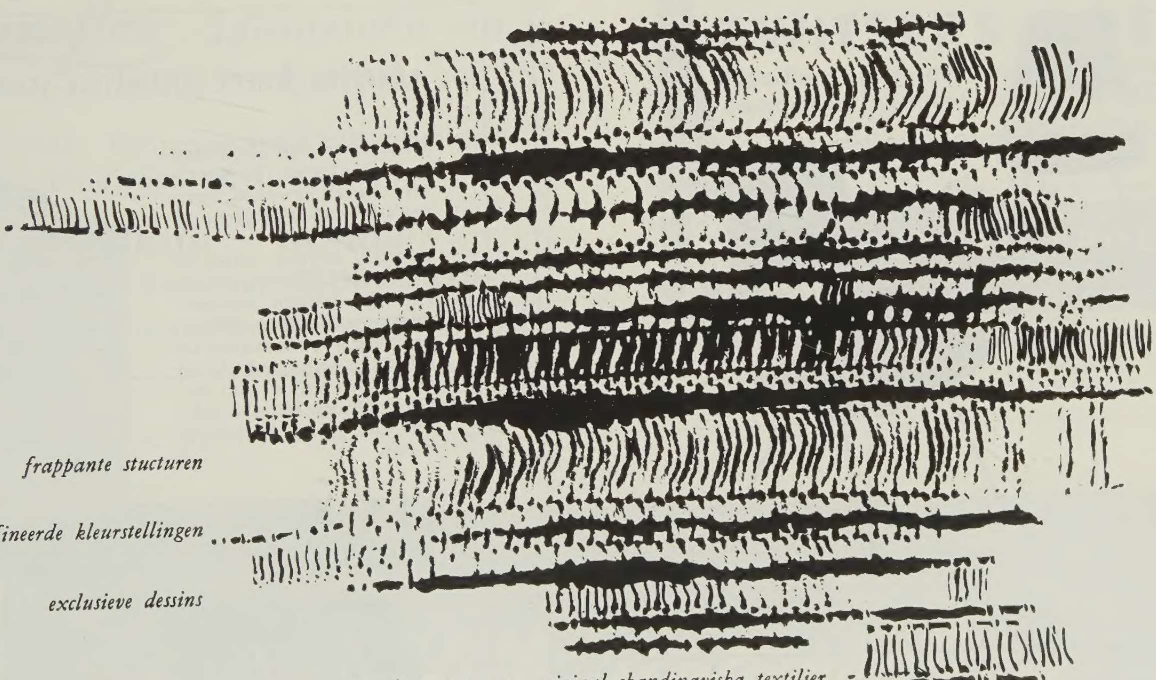
La "Liga Nieuw Beelden", fondée en 1954, cherche à mettre en rapport l'un avec l'autre les artistes travaillant séparément, et de stimuler leur créativité par collaboration.
En 1954—55 on organisa des conférences d'étude avec comme thème central l'interrelation architecture — art plastique. Ceci engendra une exposition instructive et démonstrative, où 50 artistes ont participé.
En 1955—56 aussi, des soirées de discours et des conférences d'étude ont été organisées, e.a. sur l'urbanisme, d'un point de vue technique et esthétique, où on discutait l'oeuvre des membres. On exposait dans de diverses villes.
Pendant la troisième année de l'existence de la Liga on continuait sur le même pied. Voici quelques sujets: embellissement urbain, musique électronique et concrète, architecture paysagiste, Paul Klee, pédagogie artistique.
En 1957—58 on alla voir quelques expositions intéressantes, e.a. l'Expo et les expositions de Le Corbusier et de Rietveld.
On a tourné l'attention du parlement néerlandais, par un mémorandum, aux courants avant-gardistes. Et de même par la radiodiffusion et la télévision.
En 1958—59, une vaste exposition fut consacrée aux couleurs et leur application dans toutes sortes de domaines, en combinaison avec un grand nombre de conférences. Un colloque se déroulait entre les fabriquants et les dessinateurs. On organisait des expositions annuelles de ses membres.
Une grande exposition itinérante, dédiée à la sculpture expérimentale de nos jours, est en préparation. On la pourra voir aussi dans de diverses villes européennes.

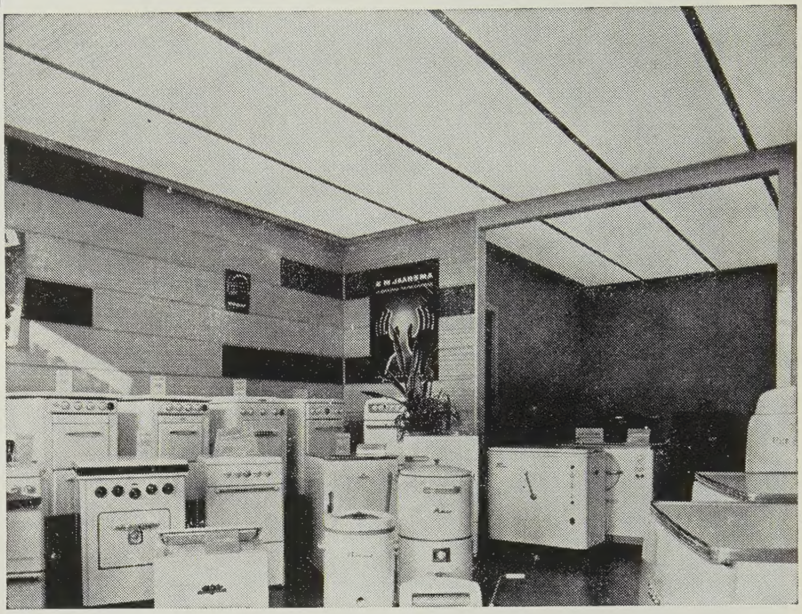
Liga Nieuw Beelden

Seite 189

1954 entstand die Liga Nieuw Beelden. Sie will die getrennt arbeitenden Künstler zusammenbringen und durch Zusammenarbeit die Schöpfungskraft stimulieren.
1954—1955 wurde eine Anzahl Konferenzen belegt. Kernproblem war das Verhältnis Architektur — bildende Kunst. Hieraus entstand eine instruktive und demonstrative Ausstellung an der sich 50 Künstler beteiligten.
Auch 1955—1956 fanden Diskussionsabende und Konferenzen statt, u.a. über Städtebautechnik und Städtebaukunst, auf denen Werke der Mitglieder besprochen wurden. In verschiedenen Städten wurde ausgestellt.
Im 3. Jahr wurde das Werk unverandert fortgesetzt. Themen waren u.a. Ausschmückung der Stadt, elektronische und konkrete Musik, Gartenarchitektur, Paul Klee und Kunstpädagogik.
1957—1958 wurden bedeutende Ausstellungen besucht: Expo, Le Corbusier-Ausstellung, Rietveld-Ausstellung u.s.w. Durch ein Memorandum wurde das holländische Parlement auf die avant-gardistischen Strömungen aufmerksam gemacht. Auch Radio und Fernsehen befassten sich damit.
1958—1959 fand eine grosse Ausstellung statt über "Farbe" und deren Anwendung auf allen Gebieten. Gleichzeitig wurden zahlreiche Vorträge über dieses Thema gehalten. Ein Gedankenaustausch zwischen Industriellen und Entwerfern, sowie die alljährlichen Ausstellungen der Mitglieder fanden statt. Eine grosse Ausstellung über moderne experimentelle Plastik wird vorbereitet. Sie wird mehrere europäische Städte besuchen.

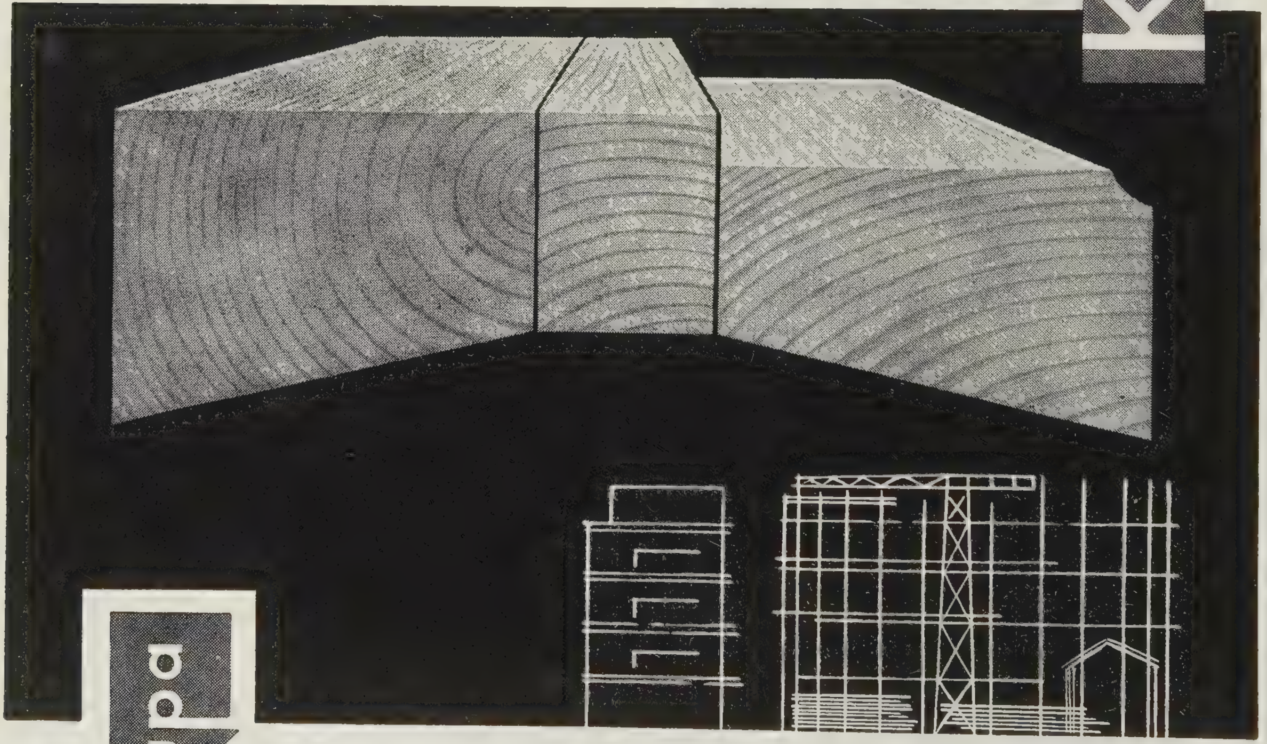




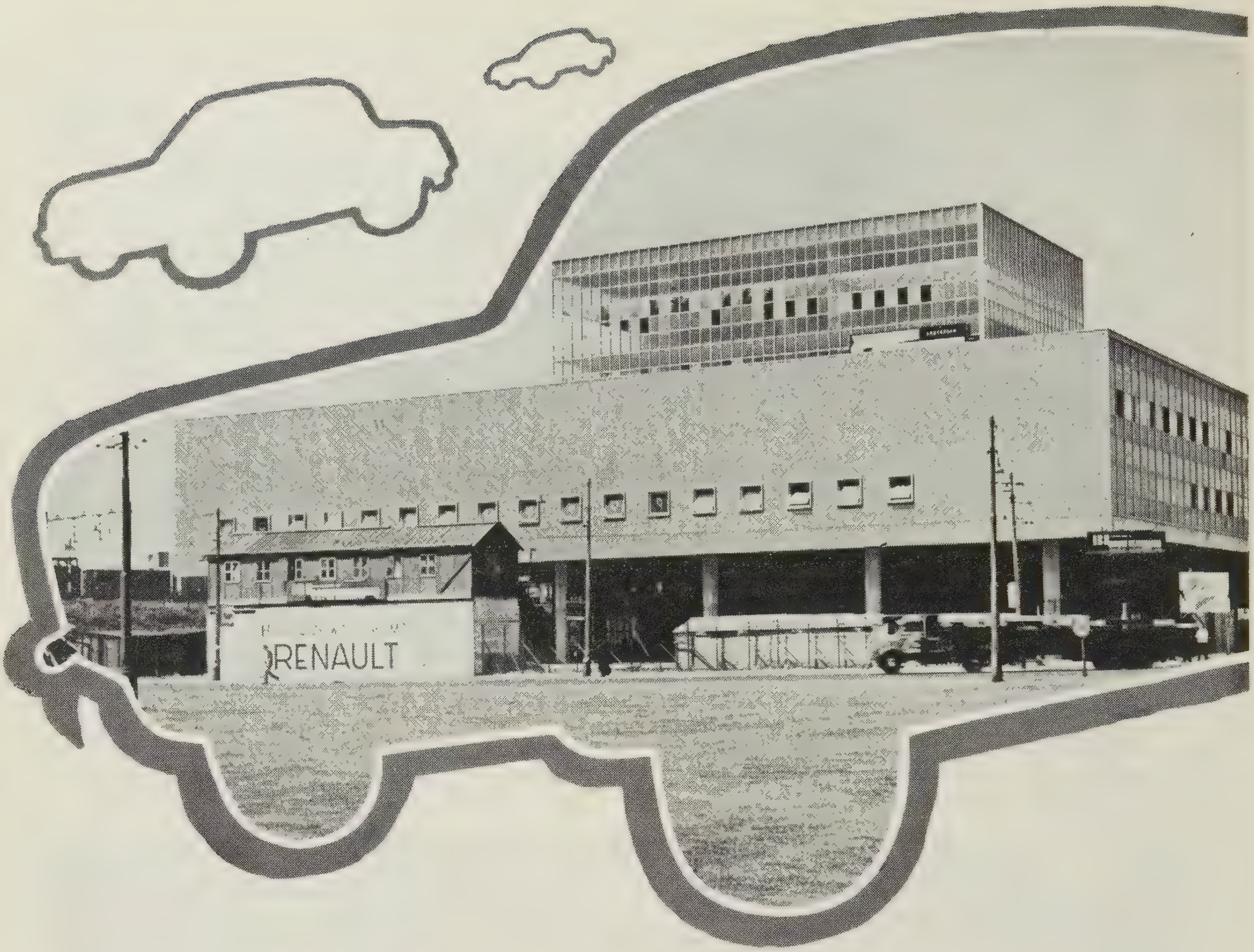












Het Renaultgebouw te Amsterdam in aanbouw

In dit gigantische gebouw, bij het Amstelstation te Amsterdam, zullen werkplaatsen en kantoren van Renault worden ondergebracht. Voor de bekleding van de beide kopgevels heeft Intercodam 1100 m² Italiaans glasmozaiek ,,SAIVO'', voor het interieur 700 m² Keramisch mozaiek en enige duizenden m² wand- en vloertegels geleverd en geplaatst.

Intercodam

Amstel 135, Amsterdam, tel.: 020-54121

Maandblad voor architectuur en gebonden kunsten,
opgericht door het Genootschap „Architectura et Amicitia" in samenwerking met de Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst Bond van Nederlandsche Architecten B. N. A. — Orgaan van het Genootschap A. et A.

Redactie-Secretariaat: Keizersgracht 546, A'dam-C., Tel. 34613

Uitgave en administratie: G. VAN SAANE, Keizersgracht 546
Postbus 1170 - Amsterdam-C. - Telefoon 36186-34613

FORUM

Veertiende jaargang No 6 (augustus 1959)

Inhoud van dit nummer:

Liga nieuw beelden

Samenstelling en lay-out: een werkgroep uit de Liga nieuw beelden

Dit nummer is tot stand gekomen met medewerking van de Sikkens Lakfabrieken N.V. te Sassenheim en met de N.V. Eternit te Amsterdam.

De foto's in dit nummer zijn van:

Alberts: pag. 184
Aujourd'hui of l'Architecture d'Aujourd'hui: pag. 171 boven en midden, 172 rechts onder, 173, 174, 178, 179 onder, 180 onder, 183 boven, 186, 187
Frits Monshouwer: pag. 174 onder
Jaap d'Oliveira: pag. 192 boven
Oudejans: pag. 183 onder, pag. 179 boven
Th. Scheffer: pag. 174 midden
Ulkoja: pag. 192 midden
Jan Versnel: pag. 185
Wanink: pag. 181 midden
Uit de film „Nacht en Nevel" (Nederland film): pag. 172 rechts boven

„FORUM" verschijnt met 12 nummers per jaar

Abonnementsprijs *f* 24.— per jaar
franco per post bij vooruitbetaling te voldoen

Voor België Frs. 400.—

Prijs van dit nummer *f* 1.50/B.frs. 25.—



Dit nummer wil een verkenning zijn van één facet van de huidige cultuur:
het streven naar verbondenheid der kunsten onderling en van deze met het dagelijks leven.

Het is samengesteld door een werkgroep uit de liga nieuw beelden; het geeft de denkbeelden weer van deze groep omtrent het streven van genoemde liga.

Dit streven kan niet uitsluitend theoretisch doorgrond noch door discussies alleen werkelijkheid worden.
Het is een stuk levende actualiteit, voor velen een noodzaak, en als zodanig slechts proefondervindelijk te vertolken.

Het experiment van vandaag is de traditie van morgen.

Het is dan ook de eerste voorwaarde voor de instandhouding en ontwikkeling van onze cultuur.

Het scheppen van een klimaat (door geestelijke en materiële mogelijkheden) waarin zulke experimenten kunnen worden gerealiseerd is een noodzaak; de liga streeft naar het scheppen van zulk een klimaat en naar het stimuleren van steun (geestelijk en materieel) voor het realiseren van díe experimenten, die naar haar mening een bijdrage kunnen zijn voor de ontwikkeling van onze cultuur.

Bestuur liga nieuw beelden

integratie?

Kenmerkend voor vandaag:	intellectualisatie differentiatie specialisatie kunstmatigheid
maar ook:	research wisselwerking teamwork comfort
Het eerste in hoofdzaak ten nadele. **Het tweede in hoofdzaak ten voordele.**	technè werd kunst en wetenschap, wetenschap werd techniek, kunst werd beeldhouwkunst, schilderkunst, architectuur, ballet, reclamekunst, poëzie, industriële vormgeving enz., enz. kunst werd ingedeeld en geïsoleerd.

Kunst is het intuïtief in één greep uitbeelden van alle facetten van het leven.
De oneindig complexe verschijningsvormen van het leven van vandaag vereisten een vergroting van het werkingsgebied van kunst, door

samengaan van de tot dusver ingedeelde kunsten,
inschakeling van die kunst in onze kunstmatige omgeving.

Zij, die zich in de liga nieuw beelden hebben verenigd, zoeken naar de mogelijkheden hiertoe.
Zij zoeken ook, indachtig het woord van Klee: „denn uns trägt noch kein Volk", naar een basis voor de kunst in het volle leven.

Zij weten dat	voorbeelden uit vroegere perioden slechts zeer beperkte waarden hebben, zij hierdoor maagdelijk terrein betreden, zij niet precies kunnen omschrijven wat zij willen.

In dit nummer van Forum wil de liga nieuw beelden pogen de problemen omtrent het bovenstaande duidelijk te stellen.

integratie!

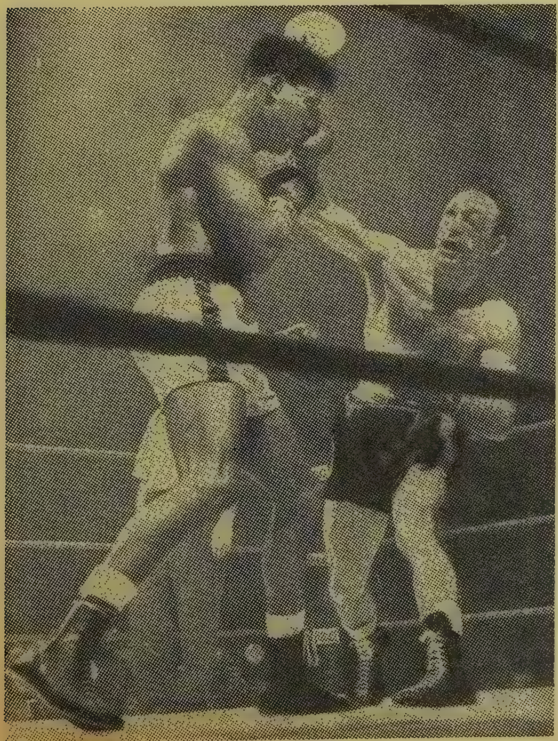


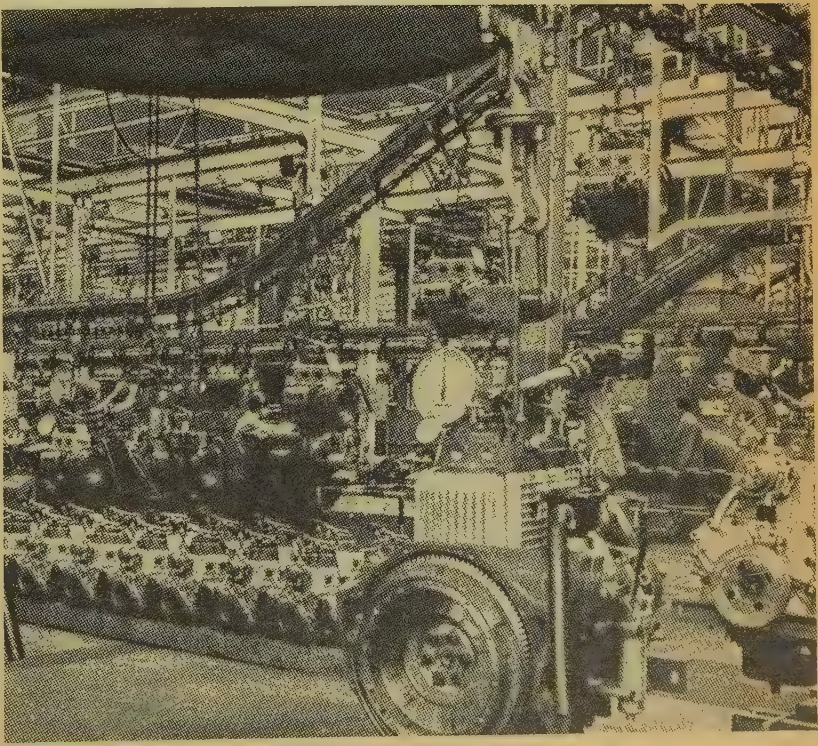


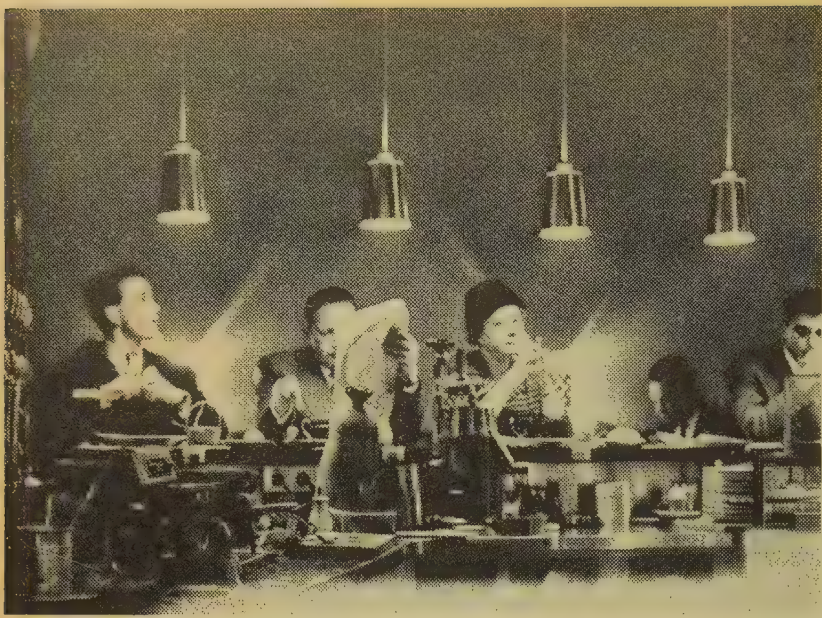
Le monde comme il va

Aan de Nederlandse architecten

prefab-elementen









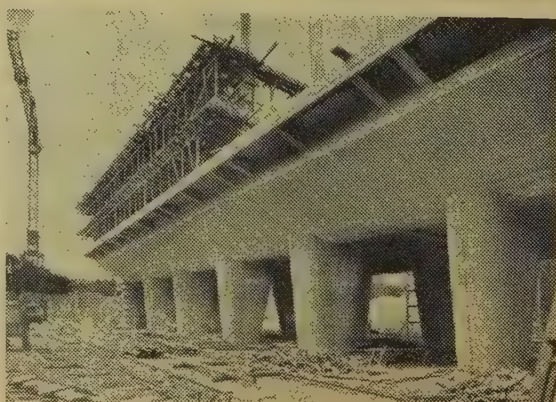
HEIJ——

22 25 81 **Heijneman, C. B.,** K. Prinsengr. 20.
6 64 67 **Heyneman, C. N.,** Goudsbloemstr. 142, radiomeubelen.
4 01 16 **Heyneman, D.,** Baanbrugsteeg 2-4, radiomeubelfabr.
79 82 16 **Heijneman, H. P. P.,** Winterdijkstr. 4, compl. meubilering.
8 14 47 **Heijnemann, G. H.,** Overtoom 10.
72 19 33 **Heynemann, mevr. Susanne** Geleenstr. 11, grafica.
79 55 72 **Heynemann, W.,** Churchill-laan 83, dir. Pento Cosmetic N.V.
13 10 12 **Heijnemans, J.,** J. H. Doornstr. 22, firm. W. de Lange & Co.
74 62 96 **Heijnen, fa. Gebr.,** Max Planckstr. 19, huisschilders.

Side Effects of Drugs



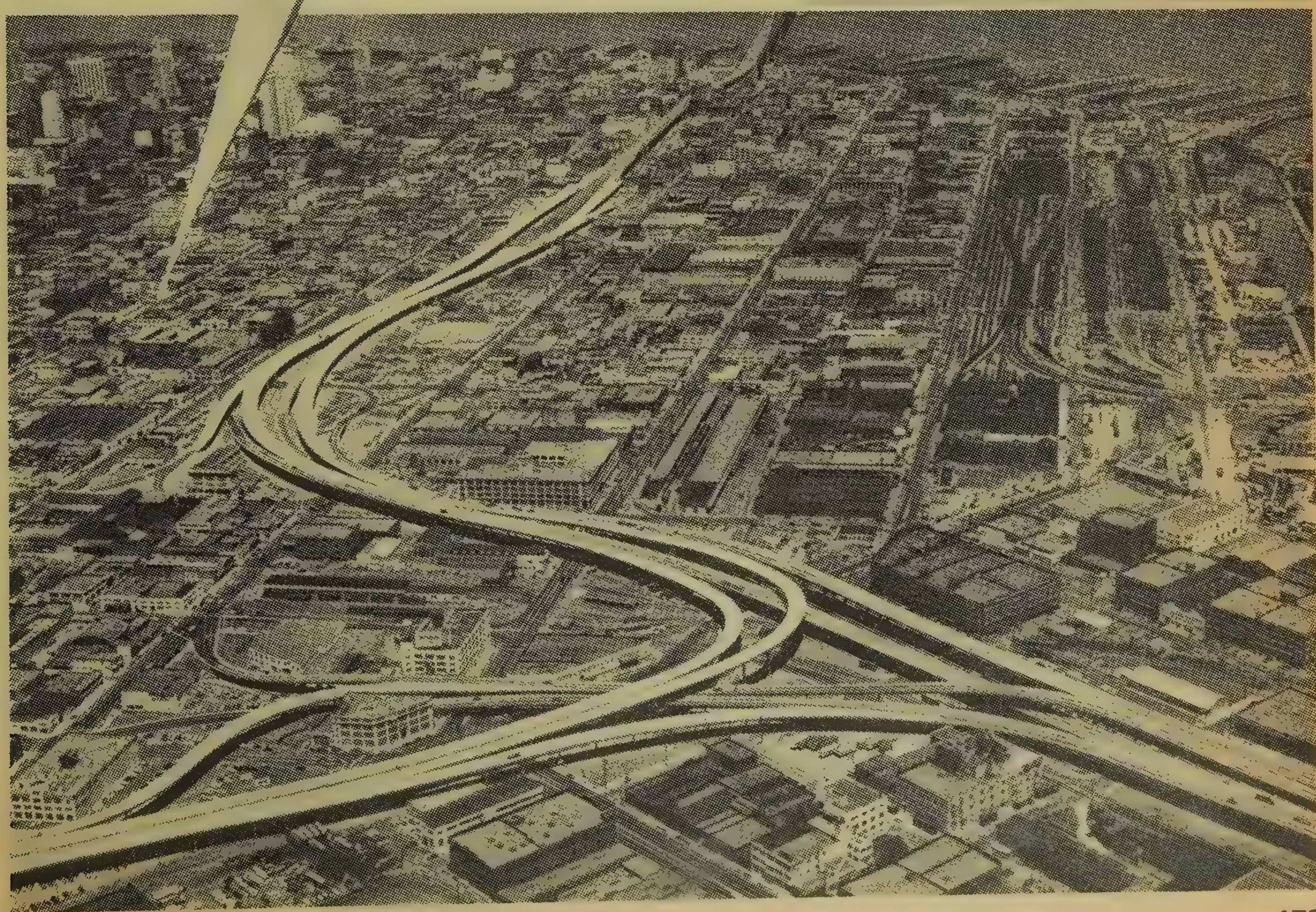
interbau





DE BELANGRIJKSTE VERKEERSREGELS

Berlijnse Avus-baan (door regen glad) „levensgevaarlijk”









Succes voor ploeg uit Nederland

Samengaan van kunst en architectuur is op drie wijzen mogelijk:

1 Samenwerking

Relatie tussen autonome architectuur en autonome kunstwerken, die niet organisch verbonden zijn.

2 Synthese

Architectuur en kunstwerken als duidelijk gescheiden elementen samengevoegd tot een zich wederzijds stimulerende polariteit.

3 Integratie

Opbouw van een volledig nieuw geheel, waarin kunst en architectuur tot een ondeelbare eenheid versmolten zijn.

Enkele losse gedachten

Een samengaan van beeldende kunst en architectuur — in hun drie bovengenoemde graden — is slechts mogelijk bij gelijke geestelijke achtergrond van de twee betrokken kunstenaars.
De graad van samengaan is verbonden met toenemende moeilijkheden van samenwerking en realisatie.
Graad 3 kan voorlopig slechts geïllustreerd worden door voorbeelden, waarbij de architect tevens de beeldende kunstenaar was.
Een integratie van werken van twee verschillende kunstenaars is mij niet bekend.
Samengaan van kunst en architectuur zal alleen op empirische wijze en in een moeizaam proces tot stand kunnen komen.
Wij kunnen deze ontwikkeling niet forceren, wel kunnen wij het goede geestelijke klimaat helpen scheppen.
De erkenning van de noodzaak en de wil tot samenwerking is aanwezig.
Het samengaan is alleen mogelijk, als men als uitgangspunt de verschillen en de begrenzingen van de twee media — architectuur en beeldende kunst — aanvaardt.

Kernpunten van de architectuur

- vorm van kunst waarbij de relaties van mens tot ruimte en van mens tot mens in deze ruimte hoofdzaak zijn,
- onderwerp van architectuur is ruimte, als primair levenselement van de mens, vorm van kunst die primair met ruimte, secundair met massa's tertiair met kleuren te doen heeft,
- de mens is in de architectuur,
- functioneel element is bepalend voor de vorm.

Kernpunten van de beeldende kunst

- vorm van kunst, waarin relatie mens tot kunstwerk hoofdzaak is,
- vorm van kunst die primair met vormen, kleuren en psychische ruimten, secundair met fysieke ruimte te doen heeft,
- mens is vóór het kunstwerk,
- media van de kunst zijn geen levensnoodzakelijkheden.
- emotioneel element is bepalend voor de vorm.

Theoretische mogelijkheden van integratie

Architectuur moet groeien naar beeldende kunst (hogere functionaliteit gesteld boven materiële functionaliteit; vrije ruimteschepping als spel van verhoudingen van ruimten, massa's, texturen en kleuren = een „nutteloze" architectuur)
(voorbeelden: Barcelonapaviljoen, Sonsbeekpaviljoen)
Beeldende kunst moet groeien naar architectuur toe (ruimtelijk omvattende kunstwerken, doorbreken van vlak, van twee-dimensionaliteit, beeldhouwwerken die men ook van „binnen" beleeft)
(voorbeelden: ruimteplastieken van Constant, teken E55 van Van Eyck, Philipspaviljoen, speelplastieken)

Praktische mogelijkheden van integratie

Experimenten en materiële mogelijkheden voor experimenten scheppen.

H. Hartsuyker

De menselijke pogingen om het leven éénzijdig te verklaren met verstandelijke overwegingen heeft het gevoel voor het wonder van het totale leven (hopelijk tijdelijk) verdrongen.
Elke mens die probeert te werken met gevoel voor het totale leven is kunstenaar en hoeft m.i. zich niet bovendien nog in te spannen voor samenwerking.
Hij zal nl. op natuurlijke wijze deel worden van de groep die zich in elke samenleving vormde voor dit doel.
Altijd probeerde de mens het gevoel te negeren door middel waarvan hij in evenwicht zou kunnen leven met de krachten waardoor alles-is-en-wordt.
Waarschijnlijk ontwikkelt onze samenleving zich snel naar de periode waarin opnieuw en beslissend zal blijken dat alléén-verstandelijke verklaring van het totale leven een te smalle basis is voor evenwichtig-zijn.
Het werk van de kunstenaar, wiens bestaan van nature nog mede bepaald wordt door intuïtieve overwegingen, zal spoedig weer erkend kunnen worden als belangrijke functie bij het herstel van een verbroken evenwicht.
Het is een universele taak om met ruimte, massa, kleur, maat, getal en beweging, te verduidelijken dat de mens van-alles-kan-zijn, mits hij de fictie opgeeft om iets van het leven-te-willen-hebben.
Zij, die hiervoor begrip hebben, zullen altijd samenwerken bij hun pogingen om het totale leven te benaderen.
Zij kunnen zich aan dit proces eenvoudig niet onttrekken. Hun ontmoetingen zullen vaak toevallig zijn en soms beslissend, maar afspraken hierover zijn m.i. moeilijk te maken.

J. B. Bakema

Door praktische samenwerking kunnen architect en beeldend kunstenaar al werkend tot synthese komen, d.w.z. een eenwording van hun scheppende arbeid door wederzijdse uitwisseling (een soort osmose) van gedachten en ideeën. In een verder stadium zal dit kunnen leiden tot integratie. Ik ben van mening dat alleen de praktijk, aanvankelijk met vele mislukkingen kan leiden tot een positief resultaat.

Juul Neumann

Samenwerking is mogelijk, doch alleen in zoverre de kunstwerken de architectuur niet schaden.
Synthese: ideale oplossing.
Integratie: n.m.m. moet de architectuur zelf beeldend zijn en ook zonder toevoegingen van beeldende kunst voldoende zeggingskracht hebben: door vormverarming is zij thans niet meer beeldend, d.w.z. zij is uitsluitend zakelijk ingesteld en de architecten stellen zich tevreden met het bouwen van „omhulsels".
De beeldende kunstenaar gedeeltelijk de taak van de architect te doen overnemen lijkt me niet juist.

H. Bekman

Integratie is als „Wachten op Godot", hij is er nog niet, maar bestaat wel, niemand heeft hem echter gezien. Men moet hem niet zoeken, maar vinden.

Jaap Wagemaker

T.o.v. architectuur en beeldende kunst:
1e als samenwerking: mogelijk en (nog niet) wenselijk
2e als synthese: mogelijk maar **niet** wenselijk
3e als integratie: **niet** mogelijk en dus **niet** wenselijk.
Bij 1: kan toch sprake zijn van synthese
Bij 2: kan toch sprake zijn van samenwerking
Bij 3: is een theorie — maar kunst is praktijk.
Integratie = impotentie.

Aldo van Eijck

Samenwerking en integratie uiterst belangrijk. Hoewel de totale versmelting van de uitingen mij onmogelijk lijkt. In dat geval zou een architect een schilder of beeldhouwer en de twee laatsten omgekeerd architect moeten zijn.
Integratie is misschien mogelijk wanneer één kunstenaar verschillende hoedanigheden in zich heeft b.v. Le Corbusier, Charlie Chaplin, Jean Cocteau.

Hans Postma

Samenwerking en integratie tussen gebonden kunst en de vrije kunst is tot op zekere hoogte mogelijk. Echter een werkelijke integratie tussen beide elementen (gebonden en vrij) is zowel theoretisch als praktisch volstrekt onmogelijk.

Eugène A. M. Brands

De gedachte aan integratie van kunsten en maatschappelijk leven, staat al sinds een halve eeuw de beste en meest vooruitstrevende kunstenaars voor ogen, en talrijk zijn de theorieën en experimenten die eraan gewijd zijn. Toch is er al die tijd vrijwel niets bereikt dat deze integratie nader heeft gebracht tot haar verwerkelijking. De oorzaak hiervan is dat men geen twee phenomenen die historisch zich tegenstrijdig hebben ontwikkeld, zo maar kan samensmelten; de creatieve armoede van de huidige industriële vormgevers, onderworpen aan de industrie, bewijst het. De integratie hangt af van een essentiële verandering van de maatschappelijke structuur zowel als van het phenomeen der artistieke creativiteit.
Zoals bekend, stellen de situationisten zich op het standpunt dat de individuële kunsten, krachtens hun historische functie, ongeschikt zijn voor integratie in het maatschappelijke leven zoals dit zich thans aankondigt. De revolutionaire vernietiging van deze kunsten die reeds tientallen jaren aan de gang is, is hiervan een direct gevolg. Daartegenover stellen de situationisten de idee van het unitair-urbanisme, dat als collectieve creatie van een alle aspecten van het leven omvattend karakter, de maatschappelijke en psychologische rol van deze afstervende kunsten kan overnemen. De produktie van kunstwerken kan in de huidige fase slechts waarde hebben als voorbereiding van het unitair-urbanisme; iedere poging tot integratie of synthese zonder dit perspectief is bij voorbaat tot mislukking gedoemd. Een uiteenzetting over het unitair-urbanisme is daarom de enig zinvolle inhoud van een publikatie over de integratie van leven en kunst.

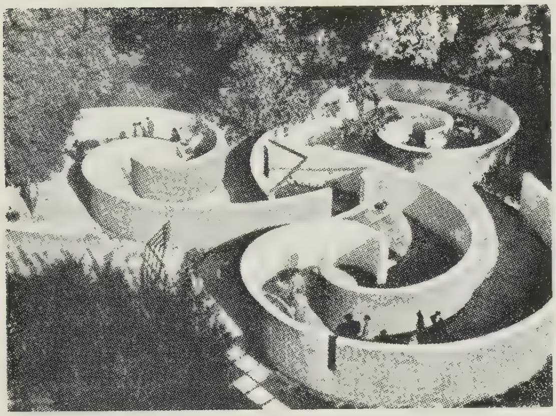
Constant

De samenstellers van dit nummer van Forum hebben een aantal mensen gevraagd naar hun mening over het samengaan der kunsten. Zij onderscheidden daarbij drie vormen van samengaan, welke Hartsuyker in het begin van zijn artikel opnieuw formuleert.
Ter verduidelijking van deze vormen vindt U op de komende bladzijden nogmaals de definities (nu van de redactie) met een aantal voorbeelden van elke vorm. Verder meende de redactie de suggestie van Constant te moeten volgen om een nadere uiteenzetting te publiceren over het Unitair Urbanisme.
Van deze nog niet bestaande vorm van samenwerking (die niets anders dan het leven zelf is) kan men op vele plaatsen van de wereld reeds aanduidingen vinden, waarvan er enkele aan de artikelen van Constant en Debord zijn toegevoegd.

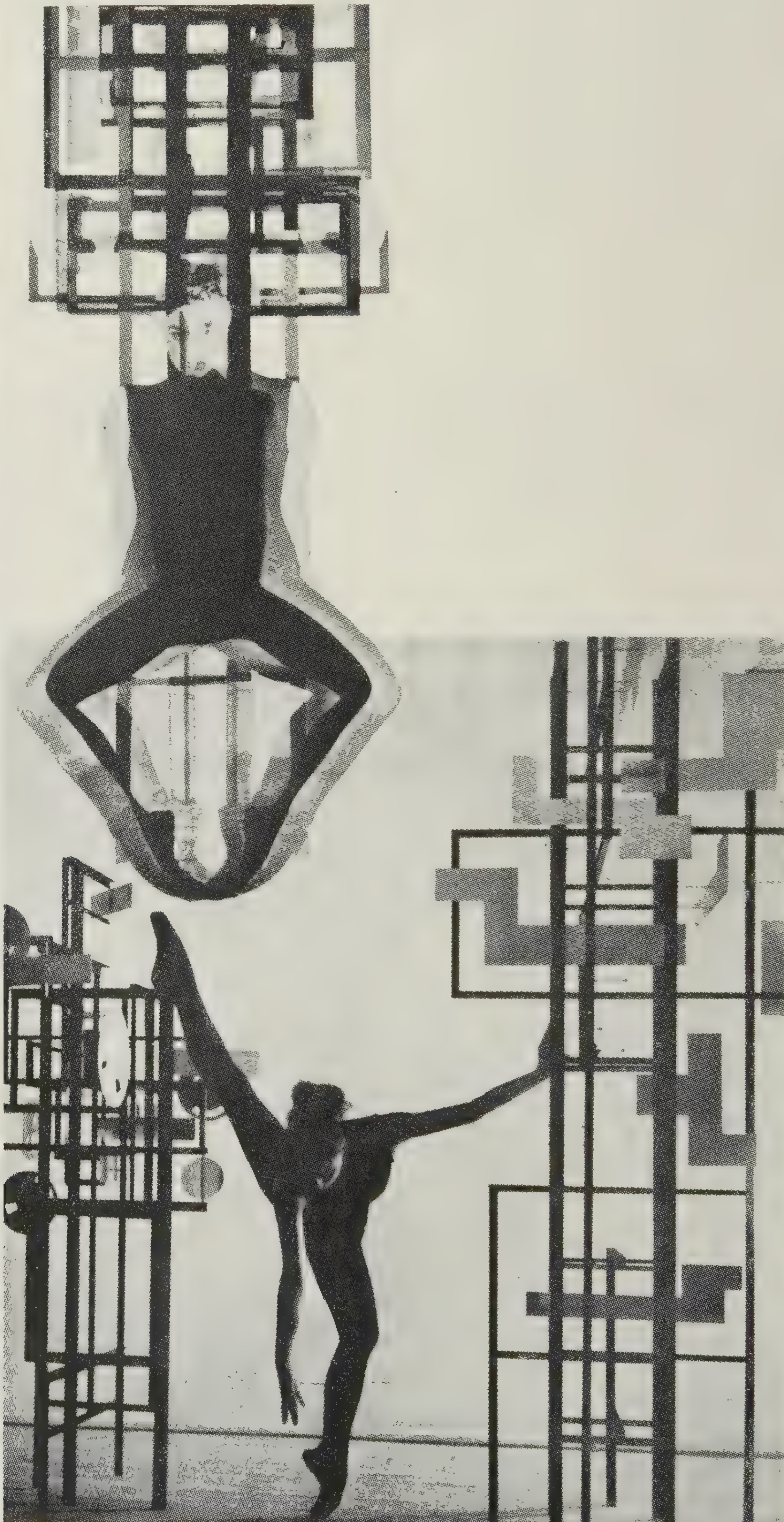
Samenwerking:

een relatie tussen autonome kunstwerken.

Samenspel van het menselijk lichaam en een spatiodynamische sculptuur



Doolhof. Architecten: Belgiojosio, Peressutti, Rogers.
Sculptuur: A. Calder. Tekeningen: S. Steinberg





Kinderspeelplaats Zeedijk Amsterdam
Architect: Aldo van Eyck
Schilder: Joost van Roojen

Constructie van Pevsner op het terrein van General Motors te Detroit. Arch. Eero Saarinen





Dak van l'Unité d'Habitation te Marseille. Arch. Le Corbusier

Synthese:

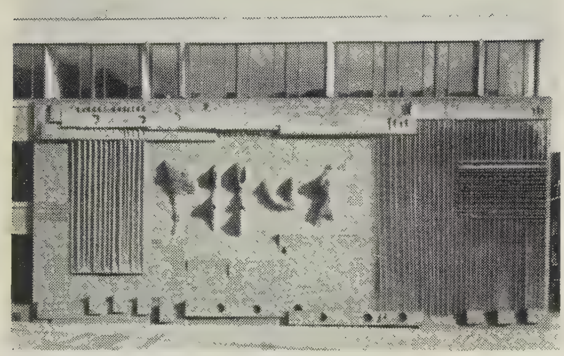
de individuele kunsten zijn vervlochten tot één werkstuk, waarin zij elkaar wederkerig stimuleren. Hoewel er een onverbrekelijke samenhang bestaat, blijft een eigen signatuur mogelijk.

Paviljoen bij een warme bron. Arch. Francisco Bolonha



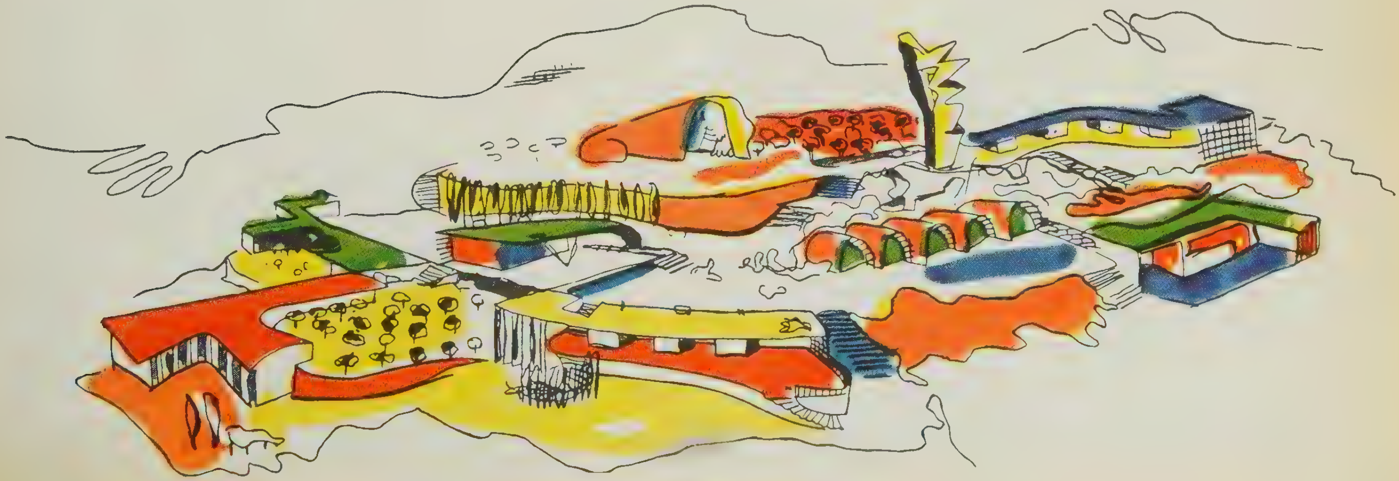


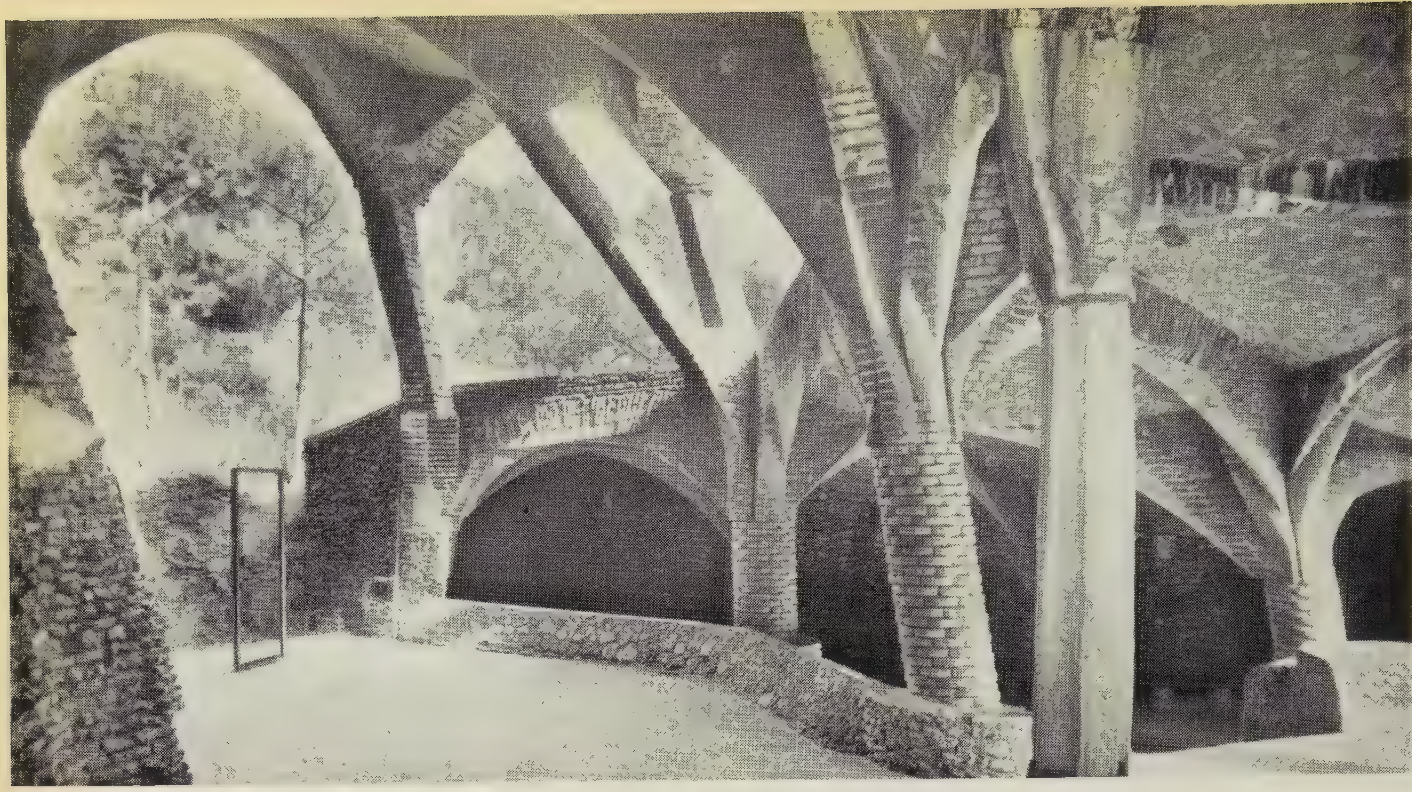
Interieur Rijksluchtvaartschool te Eelde. Architectenbureau P. Cuypers. Schilder: Bart van der Leck



Synthese tussen muur en plastiek. Bouwcentrum te Rotterdam. Arch. Boks. Plastiek: Henry Moore

Artistendorp aan de Côte d'Azur. Kleuren: Fernand Léger. Architect: André Bruyere





opheffing der individuele kunsten.

Integratie



Zuilengang in de crypt van de Sainte Coloma de Cervelló te Barcelona. Arch. A. Gaudí

Torenspits van de Templo de la Sagrada Familia te Barcelona. Arch. A. Gaudí





Kunst „die die menschliche Seele aufwühlt allein durch Formen, die nichts Bekanntem gleichen, nichts darstellen und nichts symbolisieren, die allein durch frei gefundene Formen wicht, wie die Musik durch freie Töne''.

(August Endell in 1898)



Bogen en hartvormige motieven aan de buitenzijde van de driehoekige ommuring van de torens van Watts.
Architect: Sam Rodillo

Detail van de hoofdtoren van Watts.
Architect: Sam Rodillo

Griekse volksarchitectuur

Integratie? . . . . van wat?

De culturele crisis, begonnen in de tweede helft van de negentiende eeuw, heeft een dramatisch hoogtepunt bereikt.
De kunsten zijn ineengeschrompeld met het individualisme waarop ze steunen. Architectuur en stedebouw zijn vervallen tot louter utilitaire activiteiten zonder artistieke betekenis.
Noch de vlucht in de decoratie van het begin dezer eeuw, noch de esthetische dictatuur van de industrie hebben de zozeer gehoopte culturele opleving ten gevolge gehad. Ook het thans zo veelvuldig besproken monsterverbond van functionele architectuur en individualistische kunsten heeft getoond geen levensvatbaarheid te hebben.
De integratie van kunst en leven, waarop een cultuur berust, kan met de traditionele middelen niet tot stand komen. Een omwenteling in ons bestaan en ons denken zal daaraan vooraf moeten gaan. De constructie van nieuwe situaties is onze eerste en meest noodzakelijke taak.
Deze nieuwe situaties kunnen de kernen worden van een nieuwe opbouw van onze omgeving. De afzonderlijke kunsten zullen daarin geen rol meer kunnen spelen.
Ons leven en de omgeving waarin zich dit afspeelt, kunnen slechts een onverbrekelijke eenheid vormen, die alles omvat wat wij thans nog, fragmentarisch, hier en daar bijeenscharrelen.



een Unitair Urbanisme...

Het uitgangspunt van een unitair urbanisme is het veranderlijke van onze aspiraties en onze activiteiten. Wij zien in dat er geen eeuwige waarheid en geen absolute schoonheid is, en dat daarom de ideale vorm niet bestaat. Vorm is voortdurende modulatie in samenspel met de voortdurend gevarieerde aspecten van ons bestaan, zoals wij dit zelf voortbrengen. De sfeer waarin wij leven beinvloedt ons handelen, maar deze sfeer is, omgekeerd, een produkt van onze scheppende activiteit.
Wij moeten daarom overgaan tot een bewuste voortbrenging van onze levenssfeer met alle middelen die zich daartoe lenen.
Integratie is dus voorwaarde tot het unitair urbanisme, dat wij opvatten als een dynamische levensstijl, gekenmerkt door onophoudelijke creatie en recreatie van onze omgeving.
Het unitair urbanisme is meer dan een schepping, het is de cultuur van de scheppende activiteit zelf, waarin geen stilstand mogelijk is.
Het is meer dan de integratie van kunsten en technieken in de stedebouw, het is de uitbreiding van het begrip stedebouw tot een universele kunst van een geheel nieuw type.
Het is meer dan een kunst, het is de collectieve expressie van een nieuwe samenleving.
Maar geen gestolde expressie, zoals de huidige individuele kunsten, doch een ononderbroken spel met het leven, geïnspireerd door de wisselende gebeurtenissen die wij zelf provoceren.

Constant



Kerk. Arch. Oudejans en Alberts

Notre idée centrale est celle de la construction de situations, c'est-à-dire la construction concrète d'ambiances momentanées de la vie, et leur transformation en une qualité passionnelle supérieure.
L'urbanisme unitaire se définit premièrement par l'emploi de l'ensemble des arts et des techniques, comme moyens concourant à une composition intégrale du milieu.
Deuxièmement, l'urbanisme unitaire est dynamique, c'est-à-dire en rapport étroit avec des styles de comportement.

G. F. Débord

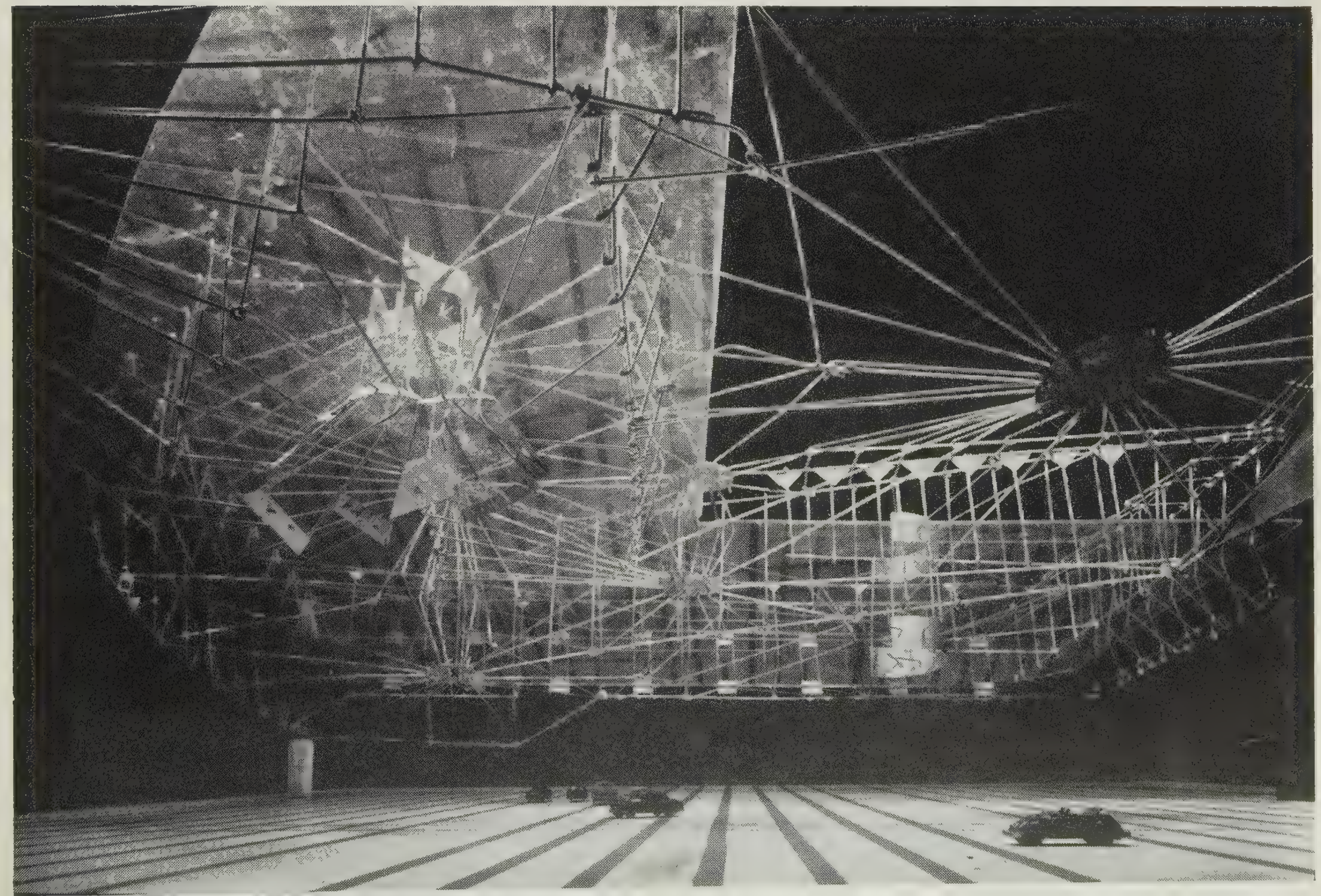
Définitions:

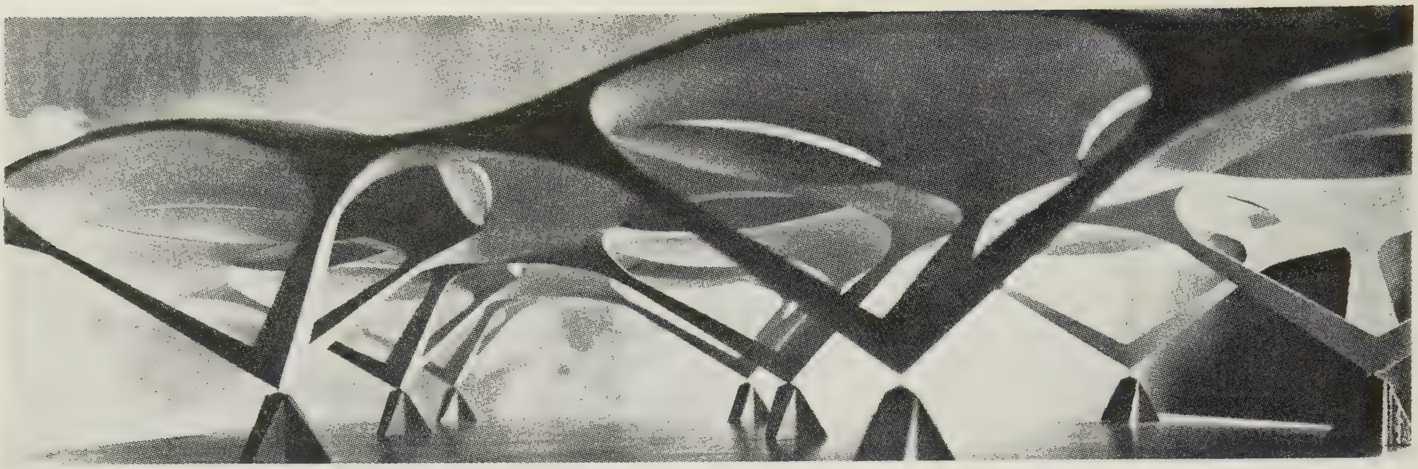
Situation construite: Moment de la vie, concrètement et délibérément construit par l'organisation collective d'une ambiance unitaire et d'un jeu d'événements.

Situationniste: Ce qui se rapporte à la théorie ou à l'activité pratique d'une construction des situations. Celui qui s'emploie à construire des situations. Membre de l'Internationale situationniste.

Urbanisme unitaire: Théorie de l'emploi d'ensemble des arts et techniques concourant à la construction intégrale d'un milieu en liaison dynamique avec des expériences de comportement.

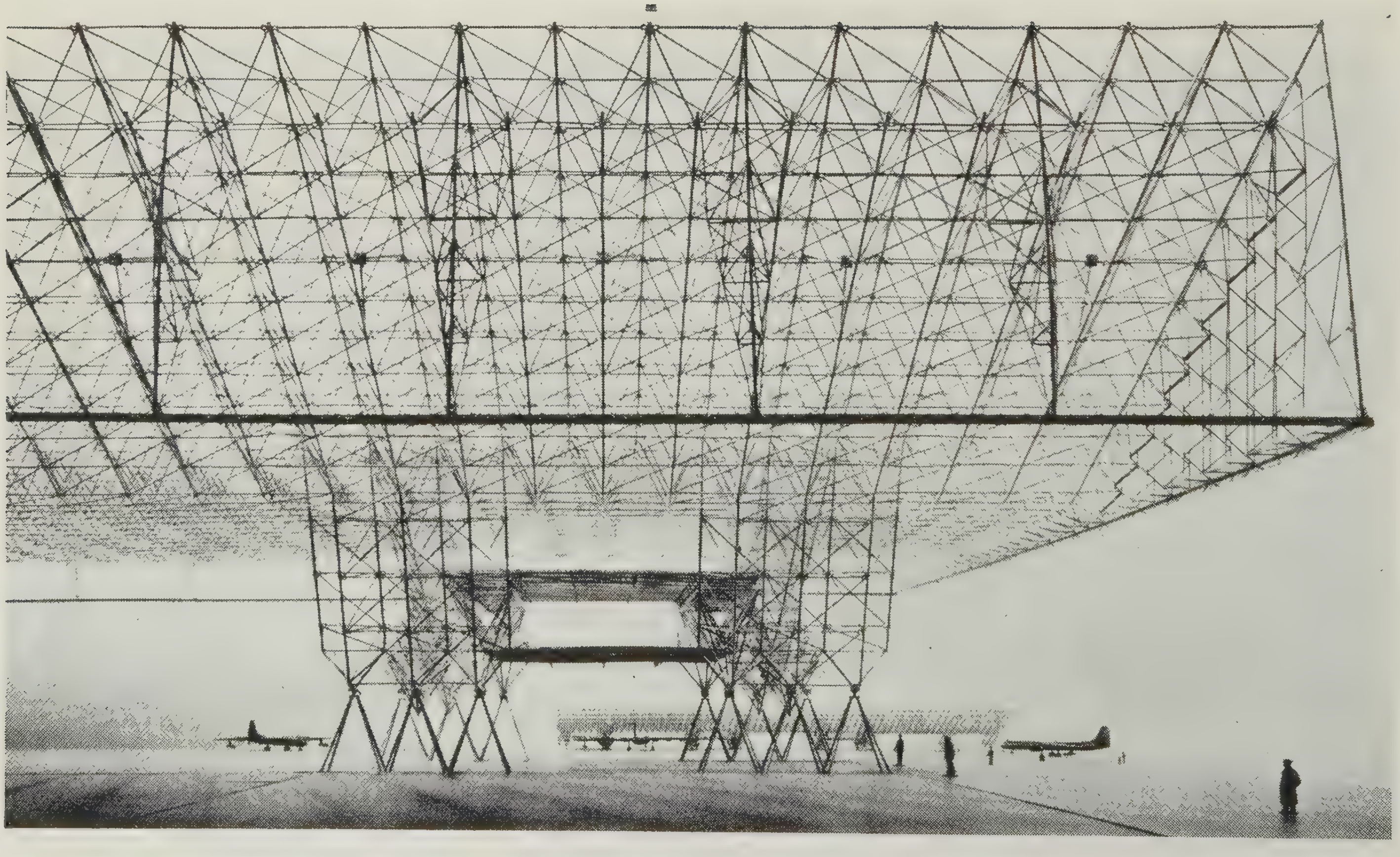
Ambiance d'une ville future avec voitures contemporaines





Maquette van een ontwerp voor een station te Napels. Architecten: Castiglioni, Bongioanni, Sianesi

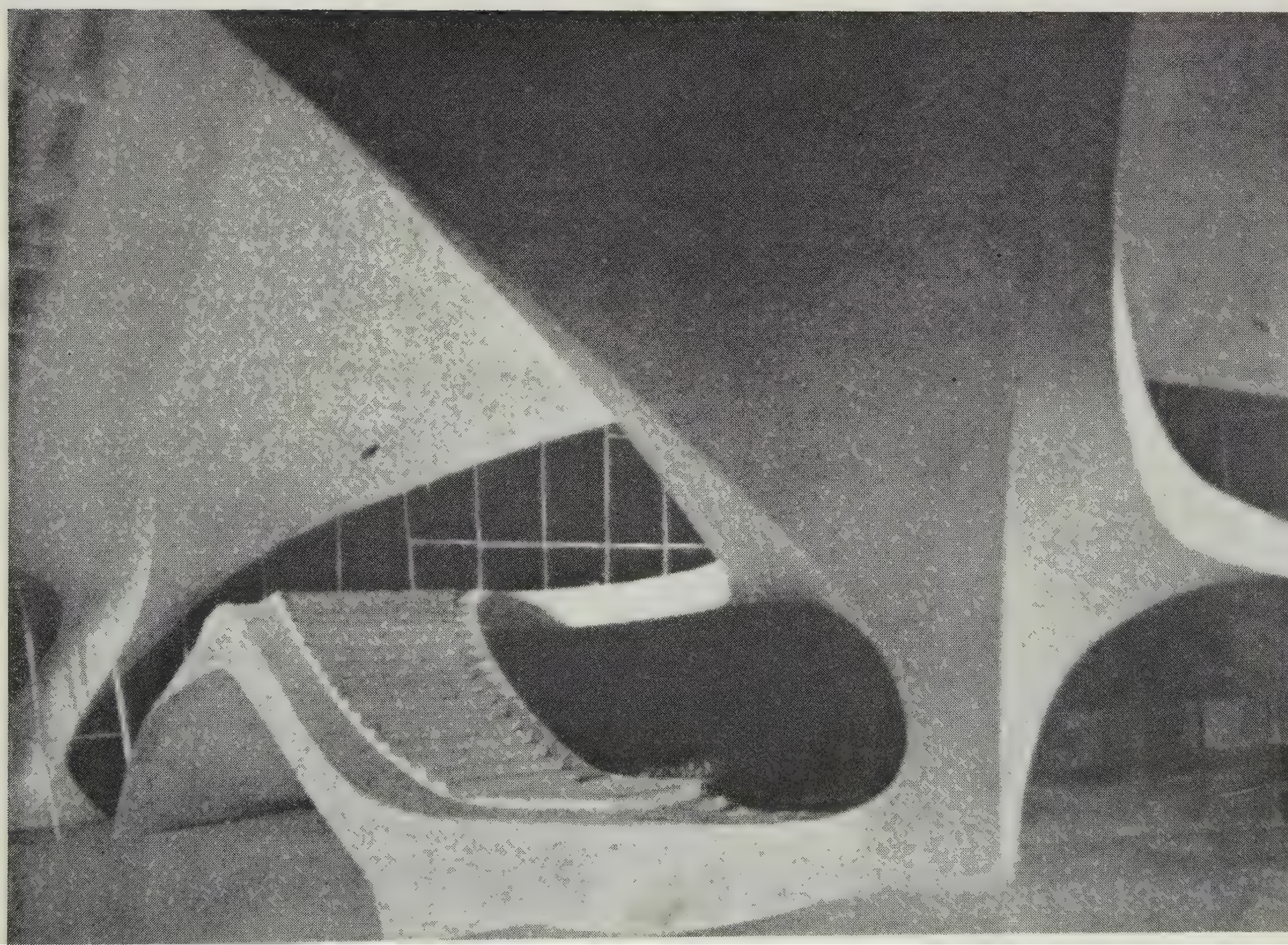
Ontwerp voor een vliegtuighangar. Arch. K. Wachsmann

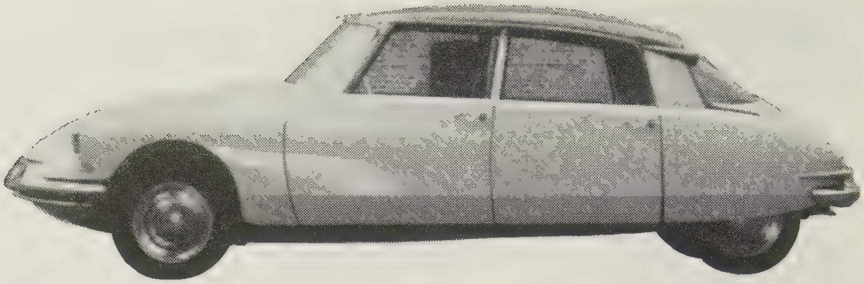


Le ciment armé est leur matériau préféré. Ce matériau se prêtant aux formes les plus souples, on ne l'emploie que pour faire des maisons carrées. La plus belle réussite du genre semble être la ,,Cité Radieuse'' du génial Corbusier, encore que les réalisations du brillant Perret lui disputent la palme.
Dans leurs oeuvres, un style se développe, qui fixe les normes de ia pensée et de la civilisation occidentale du vingtieme siècle et demie. C'est le style ,,caserne'' et la maison 1950 est une boîte. Le décor détermine les gestes: nous construirons des maisons passionnantes.

(A. - F. Conord dans Potlatch n. 3, 6 Juillet 1954).

Interieur van een maquette voor het T.W.A.-gebouw op vliegveld Idlewild, New York. Arch. Saarinen

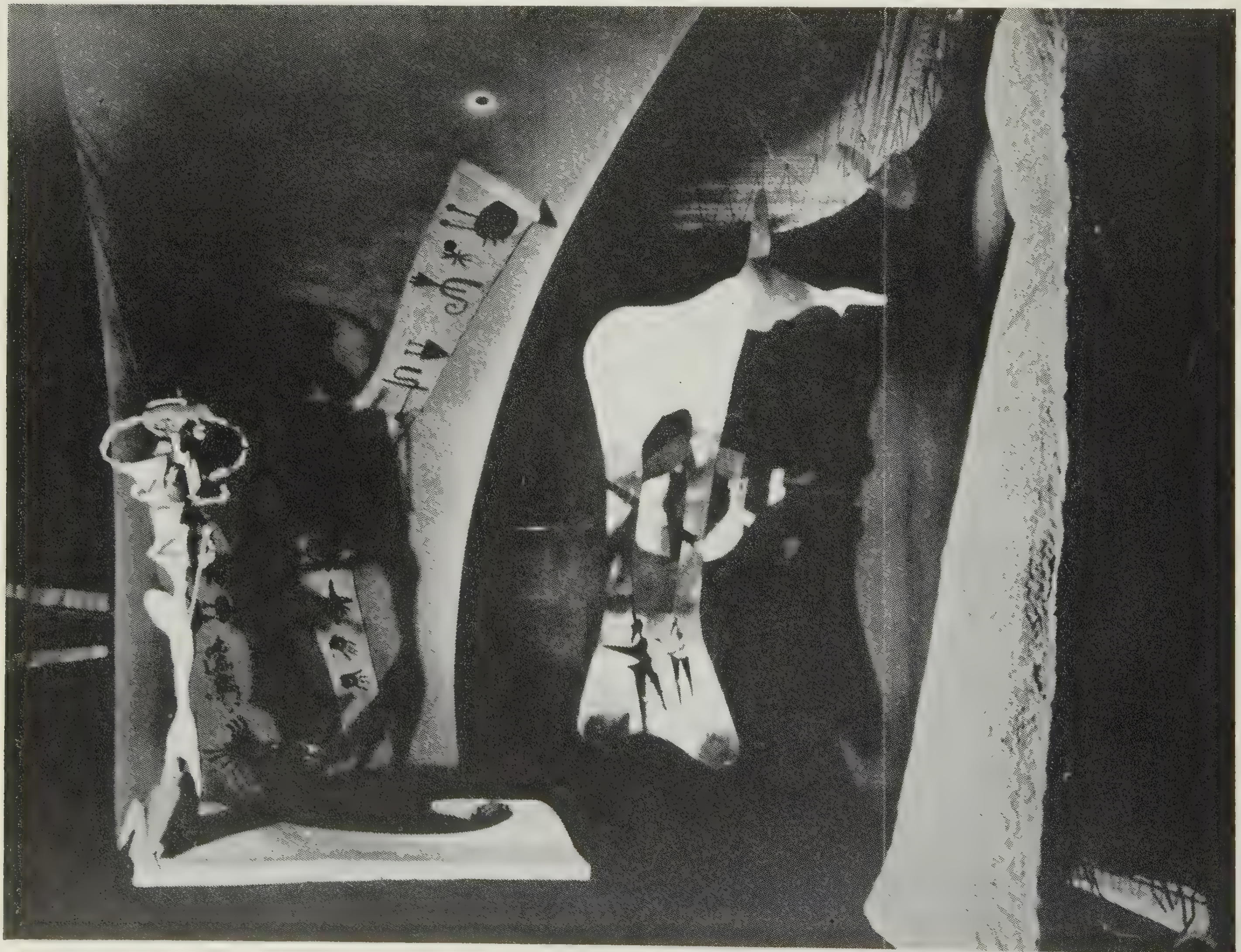




Het was een team van technici en esthetici, dat deze machine ontwierp. Vele wetenschappelijke uitvindingen en realisaties zijn thans reeds ondenkbaar zonder de collectieve creatie

Peintures et sculptures par: Matta, Hare, Miro, Ernst, Tanguy, Duchamp et Kiesler

Dans cette „Salle de Superstition" (suggérée par Marcel Duchamp et André Breton), il n'y eut plus de peintures en carré ou en ovale, il n'y eut plus d'oeuvres d'art, il n'y eut plus des boîtes sphériques ou cubiques. Chaque réalité plastique s'était transformée techniquement en une configuration réalisable grâce à une idéologie spécifique et dans des conditions matérielles d'un espace-temps donné. Les cadres des tableaux, les socles des statues, les styles de l'architecture, tout cela tomba comme la poussière tombe des pieds du voyageur enfin parvenu au but de son voyage. La maison libérée de l'esthétique traditionnelle était devenue une créature vivante.
Manifest du Corréalisme, John Kiesler



Liga nieuw beelden

„...ons leidend beginsel, dat artistiek scheppen noch enkel als geestelijke, noch enkel als een materiële aangelegenheid kon beschouwd worden. Het is gewoon een integraal onderdeel van het leven zelf. Wij wisten voorts, dat de artistieke revolutie van deze eeuw nieuwe elementaire kennis heeft aangebracht, die verwerkt kan worden in de conceptie van het ontwerpen, zoals wij ook wisten, dat de technische evolutie de middelen heeft aangebracht, de gereedschappen om die nieuwe conceptie te realiseren. Onze bedoeling was twee geestestypen nader tot elkaar te brengen; de creatieve kunstenaar te bevrijden van zijn wereldvreemdheid en hem een plaats te doen innemen in de alledaagse werkelijkheid en tegelijkertijd de exclusief zakelijke geest van de ondernemer te humaniseren en diens blikveld te verwijden. Wij hebben ons verzet tegen het l'art pour l'art zowel als tegen het business for business sake".

Walter Gropius

Uitgaande van het inzicht, dat in de hedendaagse cultuur enerzijds de vrije creatieve inspiratie vorm- en beeldbepalend is naast de uitingen van wetenschap, techniek en industrie, en anderzijds zich in de huidige constellatie ernstige remmingen voordoen, zowel ten aanzien van het creëren als ook in het uitdragen van beeldend werk, hebben zich in het najaar van 1954 een aantal kunstenaars verenigd in de liga nieuw beelden.
De liga stelt zich ten doel de gescheiden werkende kunstenaars in nauw contact met elkaar te brengen en daarmee de mogelijkheden van een creativiteit door samenwerking te bevorderen.
Zij tracht dit doel te bereiken door de vorming en instandhouding van een gesprekscentrum van schilders, beeldhouwers, grafici, architecten, beoefenaars van gebonden kunsten en typografen (met de gedachte in de toekomst ook verdere groepen van moderne kunstenaars in het gesprek en in de samenwerking te betrekken); voorts door het organiseren van exposities met een demonstratief en instructief karakter; tenslotte in het algemeen door alle activiteiten, welke kunnen bijdragen om het gestelde doel te bevorderen.

1.
In het eerste verenigingsjaar (1954—1955) werd van het streven blijk gegeven door de organisatie van een reeks studie-bijeenkomsten van beeldende kunstenaars, architecten, gebonden kunstenaars, kunstcritici en belangstellenden. Op deze bijeenkomsten werden als onderwerpen behandeld: „nieuwe beelding en architectuur", „vrije en gebonden kunst", „kleur als beeldend element" en „achtergronden van de nieuwe beelding". Als sprekers en discussieleiders traden op: de architecten B. Merkelbach, G. Rietveld, H. Salomonson en M. Stam, de kunstcritici B. Majorick en drs. H. Redeker, de typograaf W. Brusse en de onderdirecteur van het stedelijk museum te Amsterdam dr. H. L. C. Jaffé.
Uit deze gezamenlijke studie met als kernprobleem de verhouding tussen de architectuur en de beeldende kunst groeide het plan voor een instructieve en demonstratieve tentoonstelling, welke van 18 juni tot 19 juli in de nieuwe vleugel van het stedelijk museum te Amsterdam werd gehouden.
Op deze liga-tentoonstelling, waaraan een 50-tal beeldende kunstenaars en een aantal architecten hebben medegewerkt, is het probleem der verhouding tussen de architectuur en de beeldende kunst visueel aan de orde gesteld door de creatie van een aantal ruimten, waarin architect en beeldende kunstenaar gezamenlijk hebben gewerkt, en alle vormen van beeldende kunst in samenhang met de ontworpen architectuur werden getoond (wandschildering, ezelschilderij, intarsia, plastiek, materiaalconstructie, enz.).

2.
In het tweede verenigingsjaar (1955—1956) werden wederom enkele studiebijeenkomsten, ook toegankelijk voor belangstellenden, gehouden. Op de eerste bijeenkomst sprak prof. C. van Eesteren over „stedebouwkunde en stedebouwkunst", op de tweede bijeenkomst leidde deze deskundige een groot gezelschap rond langs de stedebouwkundige plannen voor de stadsuitbreiding van Amsterdam.
In de kantine van de koninklijke zwavelzuurfabriek v/h Ketjen n.v. in Amsterdam-noord werd een forum-avond over industriële vormgeving gehouden, waar architect Merkelbach de leiding had, de industriële vormgever Piet Zwart het onderwerp inleidde en de directeur van de n.v. koninklijke nederlandse glasfabriek „Leerdam", ir. C. A. Doets, de schilderes Frieda Hunziker, de directeur van het instituut voor industriële vormgeving, K. Sanders en architect M. Stam het forum-comité vormden.
Daarnaast werd sedert begin januari iedere maand een gespreksavond voor de werkende leden van de liga gehouden, tijdens welke een aantal onderwerpen werd besproken, nu eens aan de hand van door leden meegebracht werk (schilderijen, tekeningen, grafiek, architectuurplannen), dan weer aan de hand van een film of naar aanleiding van een inleiding, zoals het geval was bij de inleiding van het wnd. hoofd van de afdeling kunsten van het ministerie van onderwijs, kunsten en wetenschappen, mr. J. F. M. J. Jansen, die sprak over „overheid en kunst", in welk geval de discussie zich over een tweede avond uitstrekte.
De Haagse en Rotterdamse leden van de liga hielden in 't venster te Rotterdam een tentoonstelling van hun werk, welke werd ingeleid door architect J. B. Bakema.
Begin juni werd in de tentoonstellingsruimte van de koninklijke nederlandse glasfabriek „Leerdam" een tentoonstelling geopend van werk van de leden van de liga, welke tentoonstelling nadien nog gehouden werd in Dordrecht.

3.
In het derde verenigingsjaar (1956—1957) traden voor het eerst een aantal nieuwe leden toe, waaronder 7 jongere architecten.
In november werd ons verzocht een nieuwe kleuren-collectie voor de Sikkens lakfabrieken n.v. te Sassenheim samen te stellen. Een 20-tal leden heeft aan de ontwikkeling daarvan medegewerkt en in januari 1959 werd de nieuwe collectie officieel in gebruik genomen.
De jaarlijkse tentoonstelling in het stedelijk museum te Amsterdam kreeg een instructief karakter doordat door de leden een rondleiding werd samengesteld, welke draadloos en met behulp van koptelefoons door de bezoekers kon worden geraadpleegd. Deze tentoonstelling, die samenviel met de onlusten in Hongarije, werd door de kunstcriticus J. M. Prange gebruikt om de moderne kunst een zeer gevoelige klap toe te dienen door haar als „ontaarde kunst" aan de lezers van „Het Parool" voor te stellen. Na een klacht onzerzijds bij de Association Internationale des Critiques d'Arts hebben wij in zoverre genoegdoening gekregen. dat de genoemde criticus zich genoodzaakt heeft gezien om voor het lidmaatschap van deze internationale vakbond te moeten bedanken.
Een werkgroep van architecten en beeldende kunstenaars bestudeerde het onderwerp van de „stadsversiering" en stelde, na beëindiging van haar werkzaamheden, een memorandum op dat aan burgemeester en wethouders van Amsterdam kenbaar werd gemaakt.
Door een andere werkgroep werd de beschildering van de open hof op de Atoomtentoonstelling te Amsterdam bestudeerd. Alhoewel geen der plannen van de ligaleden voor uitvoering werd gekozen, stelde het bestuur van de Atoomtentoonstelling ons ongevraagd een bedrag ter beschikking als beloning voor de gepresteerde arbeid.
Studiebijeenkomsten werden gehouden met lezingen van ir. H. H. Badings over „electronische en concrete muziek", van architect J. B. Bakema over zijn ervaringen in verband met de samenwerking tussen architecten en beeldende kunstenaars opgedaan bij de realisering van de E55 te Rotterdam. Architect A. Elzas en de beeldhouwer Naum Gabo spraken over het nieuwe gebouw voor De Bijenkorf te Rotterdam en de daarvoor geplaatste plastiek. De tuinarchitecte Mien Ruys besprak voor ons de tentoonstelling in het stedelijk museum te Amsterdam van de amerikaanse tuinarchitect Roberto Burle Marx, terwijl de zwitserse kunsthistorica G. Giedion—Welcker sprak over „Paul Klee in seiner Zeit". Johannes Itten, de ontwerper van de vóór-cursus aan het Bauhaus te Dessau en later directeur van de kunstnijverheidsschool te Zürich, besprak tenslotte zijn ervaringen op kunst-pedagogisch gebied.

4.

Het volgende verenigingsjaar (1957—1958) heeft zich gekenmerkt door bezinning; bezinning van onderling begrip van de dingen die ons dagelijks bezighouden. Wel werden nog excursies gemaakt naar de in aanbouw zijnde wereldtentoonstelling te Brussel, onder leiding van de architecten B. Merkelbach en J. B. Bakema, naar de Corbusier-tentoonstelling te Den Haag, de Rietveld-tentoonstelling te Utrecht en andere activiteiten, maar primair is dat jaar het onderling gesprek geweest, dat aanvankelijk in een lokaliteit van een verenigingsgebouw van „Centraal Beheer" werd gehouden maar later in de Academie van Bouwkunst aan het Waterlooplein te Amsterdam, alwaar ons regelmatig gastvrijheid werd verleend.

Een memorandum werd verzonden aan de leden van de vaste commissie voor onderwijs, kunsten en wetenschappen van de tweede kamer der Staten-Generaal inzake het verlenen van bestaansrecht ook aan de avant-gardistische stromingen in de kunsten, terwijl de radio- en televisieorganen werden opgeroepen om meer onbevooroordeelde aandacht te besteden aan de jongere richtingen in de kunsten.

5.

Het laatste verenigingsjaar (1958—1959) werd geopend met een grote instructieve tentoonstelling over „kleur". Op deze tentoonstelling, welke van 8 november tot 8 december 1958 in het stedelijk museum te Amsterdam werd gehouden, werd de bezoeker geconfronteerd met de toepassing van de kleur in de omgeving van de mens, dus de toepassing van de kleur zowel in de beeldende kunst als in de ons omringende stedebouw, architectuur, binnen-architectuur, industriële vormgeving en reclame. Deze tentoonstelling was een uitvloeisel van de eerder genoemde samenwerking met de Sikkens lakfabrieken n.v., in verband met de samenstelling van een nieuwe kleurencollectie, en werd als zodanig mede door haar gefinancierd. Prof. ir. J. H. van den Broek, die de opening van deze tentoonstelling verrichtte, noemde deze samenwerking tussen kunstenaars en industrie zeer verheugend.

In het kader van deze tentoonstelling is een aantal lezingen gehouden over de technische en esthetische kanten van de kleur, waaraan onder meer medewerkten ir. L. C. Kalff, prof. dr. C. Colenbrander, dr. P. W. Zeylmans van Emmichoven, B. Merkelbach en dr. H. L. C. Jaffé.

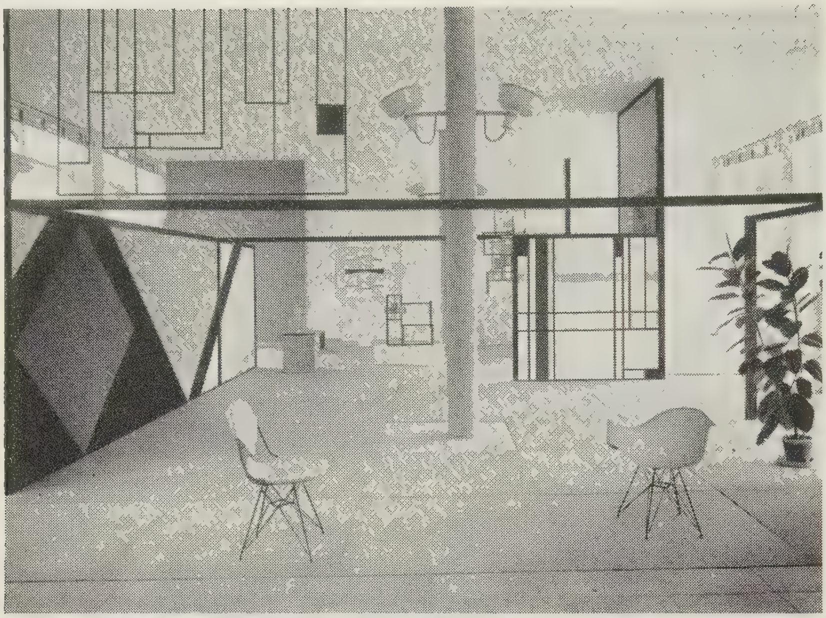
Ook is een middag besteed aan een gedachtenwisseling tussen industriëlen en ontwerpers, waarbij inleidingen gehouden werden door mr. H. A. R. Schuit, directeur van de koninklijke nederlandse jaarbeurs, ir. W. van Osselen, directeur van Gispen's fabriek voor metaalbewerking en A. D. Copier, art director van de koninklijke nederlandse glasfabriek Leerdam.

Ongeveer gelijktijdig met de tentoonstelling „kleur" werd de jaarlijkse ledententoonstelling in het stedelijk museum te Amsterdam gehouden. Naar aanleiding daarvan werd voor ongeveer vierduizend gulden aan werk verkocht.

Verder zijn leden-tentoonstellingen gehouden in het centraal noordbrabants museum te 's Hertogenbosch, in de toonzalen van de firma Kembo te Den Haag en in het museum Pasadena (Californië U.S.A.).

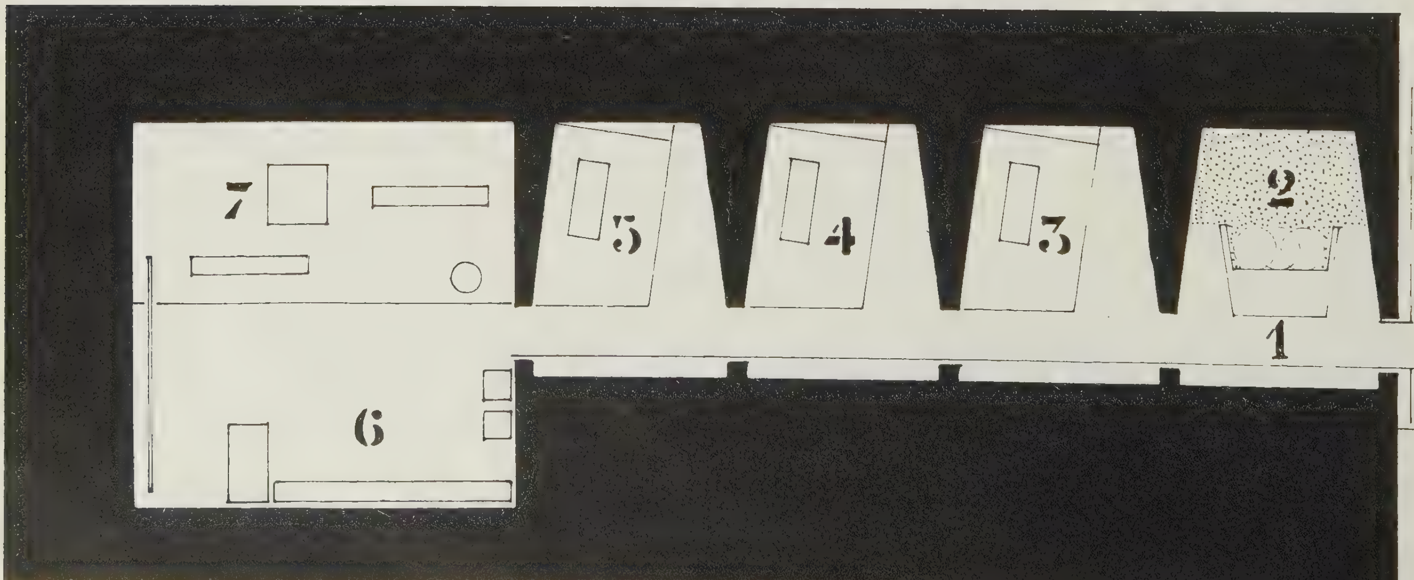
In voorbereiding is een didactische overzichtstentoonstelling van hedendaagse experimentele beeldhouwkunst, welke tentoonstelling na in Amsterdam te zijn gehouden waarschijnlijk verschillende europese steden zal gaan bezoeken. Voor deze tentoonstelling zijn subsidies toegekend door het ministerie van onderwijs, kunsten en wetenschappen, door het prins Bernhardfonds en door de gemeente Amsterdam, terwijl daarnaast ook door particulieren gelden beschikbaar zullen worden gesteld.

Het bestuur





1	4
2	5
3	6



1 Deel van een demonstratieve liga-tentoonstelling, waar de door enige architecten bepaalde ruimten door vrije kunstenaars tot beelding zijn gebracht. Ruimteschilderingen van Joseph Ongenae en André Volten, maquettes voor plastieken van Constant Nieuwenhuys en meubelen van Charles Eames

2 Een geanimeerde opening van een gewone ledententoonstelling, opgeluisterd met electronische muziek verzorgd door Ton de Leeuw

3 Plattegrond

4 Deze ruimte is opgebouwd uit materie en structuur (glas, blank hout, zand en wit schilderwerk in verschillende structuren), zonder toevoeging van kleur als kleurstof
Wanden en plafond lopen sterk ineen, hebben een wijkend effect en geven een grote mate van ruimtelijkheid (ontwerp Kho Liang Ie)



5 Deze ruimte is door de toepassing van kleur geheel doorbroken. De oorspronkelijke ruimtewerking is om te zeggen kapot gemaakt en de kleur heeft een andere ruimtewerking daarvoor in de plaats gebracht. (ontwerp Armando)



6 In de derde ruimte is getracht om met toepassing van kleur de oorspronkelijke ruimtewerking te behouden. De kleur is hier als ondersteuning of verheviging van de ruimte gebruikt en met zo veel mogelijk vermijding van ruimelijke optische effecten.

(ontwerp Wim Strijbosch)





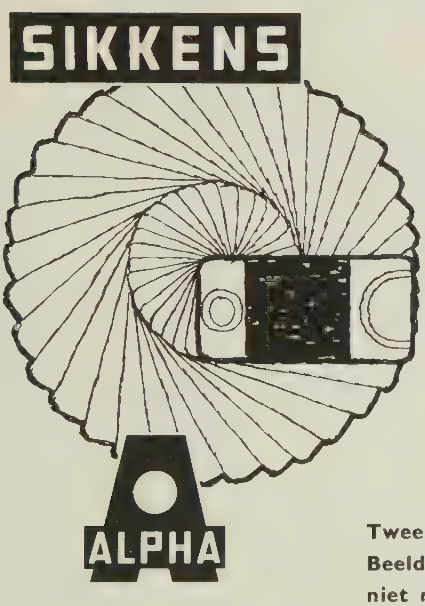
Tekening Lucebert

tentoonstelling

Van 3 oktober tot 26 oktober a.s. wordt in het stedelijk museum te Amsterdam een tentoonstelling gehouden van werken van architecten en beeldende kunstenaars, die op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn, onder de naam

verbondenheid der kunsten





100 nieuwe kleuren

-ontwikkeld in samenwerking met de

liga nieuw beelden-

verzameld in een royale kleurenwaaier

binnen uw bereik

Twee jaar lang heeft een groep van architecten en andere kunstenaars uit de Liga Nieuw Beelden gewerkt aan de nieuwe Sikkens kleurencollectie, die naast 73 briljante kleuren niet minder dan 27 verschillende grijzen bevat.
Op de achterzijde van de kleurenstalen vindt u behalve gegevens over golflengte, verzadigingsgraad en lichtreflectie van de kleur, aanwijzingen van het laboratorium o.a. over de kleurechtheid van de toegepaste pigmenten voor buitenwerk.
Door samenwerking van Sikkens lakfabrieken en Alpha muurverffabrieken kunnen de kleuren zowel in lakken van verschillende glansgraad als in muurverf worden geleverd.
Bezit u deze unieke kleurencollectie nog niet? Schrijf dan een briefkaart aan Sikkens lakfabrieken N.V. Sassenheim – en u ontvangt de waaier in een handige polystyreen huls.

SIKKENS LAKFABRIEKEN N.V. SASSENHEIM • ALPHA MUURVERFFABRIEKEN N.V. ALPHEN *a/d* RIJN

Stap over op Atopic



Verhoog Uw verkoopkansen met Atopic, de nieuwe rubber tegelvloer.

59-1

Enige opzienbarende Atopic eigenschappen:

bijzonder slijtvast, stroef oppervlak, onbreekbaar,

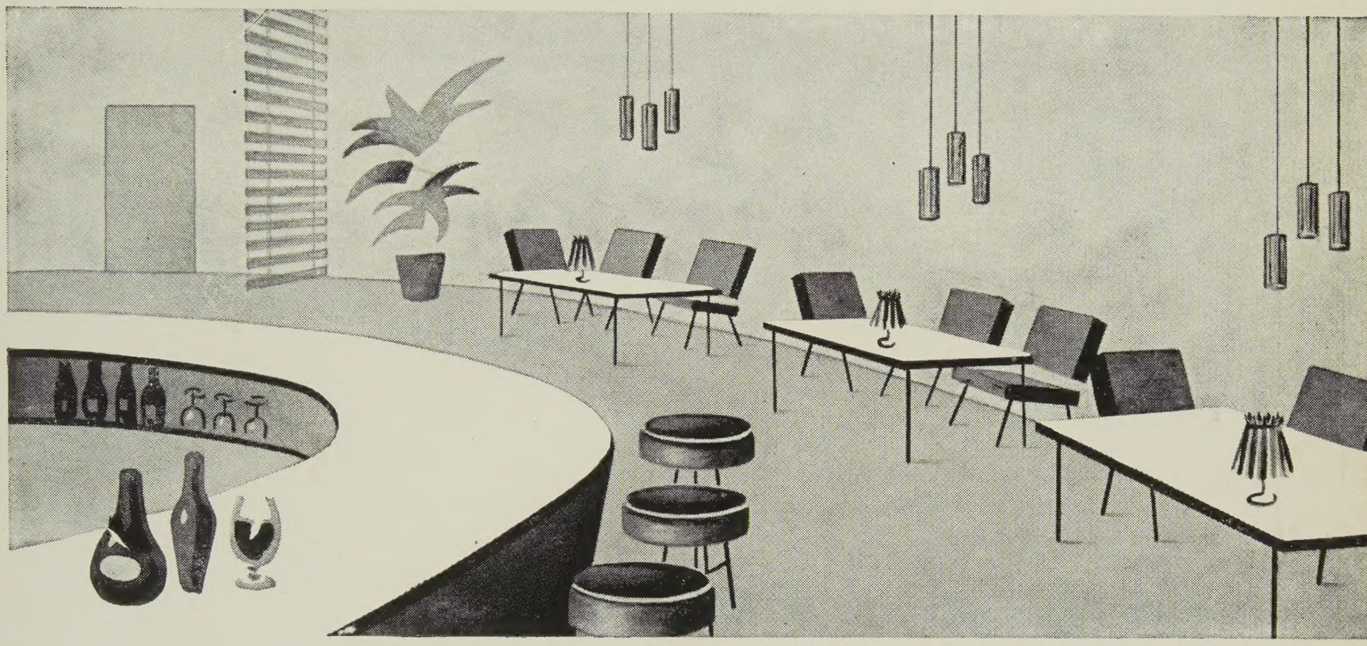
ongevoelig voor temperatuurwisseling,

groot geluiddempend vermogen,

gemakkelijk onderhoud.

VREDESTEIN

Alle inlichtingen over Atopic-vloeren verkrijgbaar bij onze agenten en bij N.V. Rubberfabriek Vredestein, Postbus 7006, Den Haag





Printed in Holland by